

Drugsscenes in Breda:

Met het oog op de toekomst

Deze publicatie is verzorgd door:

J. Dobbelaar Msc
Dr. E.J. van der Torre
A. Besselink Msc

Inhoudsopgave

SAMENVATTING: HOOFDCONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	4
1 INLEIDING	8
2 DOMINANT PERSPECTIEF: EEN STAD MET GESCHEIDEN LEEFWERELDEN	10
3 OM WIE GAAT HET: TELERS, GEBRUIKERS EN DEALERS	13
3.1 INLEIDING	13
3.2 HENNEPTELERS	13
3.3 DRUGSBEZITTERS	15
3.4 DRUGSHANDELAREN	18
4 HARDDRUGS: EEN KLASSIEKE, GECONCENTREERDE EN OPEN SCENE	20
4.1 INLEIDING	20
4.2 DE HOTSPOTS	20
4.3 DRUGSVERSLAAFDEN	24
4.4 DRUGSDEALERS	26
4.5 BELEID	27
5 SOFTDRUGS: REGULERING, CONCENTRATIE EN GROEI.....	32
5.1 INLEIDING	32
5.2 DE HOTSPOTS	32
5.3 SOFTDRUGSKLANTEN: DRUGSTOERISTEN ALS ONZEKERE FACTOR	37
5.4 GEDOOGDE COFFEESHOPS: BALANCEREN	39
5.5 ILLEGALE SOFTDRUGSHANDEL EN TEELT	40
5.6 BELEID	43
BIJLAGE 1:	47
BIJLAGE 2:	48
BIJLAGE 3:	52
LITERATUURLIJST	53

Samenvatting: Hoofdconclusies en aanbevelingen

De samenvatting geeft op hoofdlijnen antwoord op de onderzoeksvragen:

1. Wat is de stand van zaken in de soft- en harddrugscene: wat is de aard en ontwikkeling van deze drugscenes en hoe verhoudt dit zich tot de beleidsorganisatie?
2. Wat zijn waarschijnlijke ontwikkelingen in de soft- en harddrugscene in de komende drie jaren?
3. Vergen de waarschijnlijke ontwikkelingen aanpassingen in de inhoud en organisatie van het drugsbeleid? En zo ja, welke aanpassingen zijn verstandig?

De drugscenes: hoofdconclusies

1. Breda is een stad met een vertrouwde opbouw. Een wijk heeft een eigen sociale orde: lokale normen en verwachtingen. In de kwetsbare wijken is de sociale samenstelling wel divers geworden, maar mensen met verschillende of zelfs botsende levensstijlen leven in hoge mate langs elkaar heen. Er zijn weinig locaties waar drugscene en de leefwereld van 'nette burgers' elkaar ernstig en zichtbaar verstoren, al komt dit wel voor in het centraal gelegen park in de stad en rondom (bezoekers van) 't IJ, en vechten in de Boschstraat de softdrugscene en het cultuurbeleid (o.a. een Museum) om voorrang. Dit betekent al met al dat de drugsoverlast en -criminaliteit weliswaar beduidend zijn (zie verderop), maar dat de zichtbare negatieve invloed op het stadsleven begrensd is. Juist doordat de drugscene in menig opzicht niet zo zichtbaar is, valt deze op onderdelen moeilijk in kaart te brengen. Bij de aanbevelingen (zie verderop) dringen we dan ook aan op aanscherpingen, maar zeker niet op een paleisrevolutie. Eén aanbeveling luidt wel om ook na dit onderzoek 'al doende' de kennis over de drugscene te verbeteren.
2. De lokale markten van softdrugs en harddrugs creëren beduidende criminele kansen. De afscherming van en door de drugscene plaatst de drugshandel in de luwte. Bewoners klagen in relatie tot de omvang van de criminele infrastructuur niet zo veel over drugsoverlast, al maken ze wel melding van met name hennepkwekerijen. Ook veroorzaken bezoekers van opvanglocatie 't IJ veel overlast.
3. De criminele kansen op de drugsmarkten hangen samen met de geringe prioriteit die politie en justitie geven aan 'drugs'. Dit komt mede doordat er zelden aangiften worden gedaan van drugshandel die als het ware dwingen tot strafrechtelijk onderzoek. Politie en justitie richten zich - heel legitiem - op het opsporen van verdachten (op basis van aangiften), op het opvoeren van het oplossingspercentage en op de lokale prioriteiten, met 'geweld' als topprioriteit.
4. De drugshandel kent een hoge organisatiegraad, in die zin dat er veel geld mee is gemoeid en dat netwerken van handelaren er vaak in slagen om uit de handen van politie en justitie te blijven. De goede organisatie geldt voor de harddrugshandel en evenzeer voor de handel en teelt van softdrugs. Die teelt wordt georkestreerd door handelaren die op verschillende locaties (o.a. in woningen) hennepkwekerijen faciliteren. Er is deels sprake van vermenging van harddrugs- met softdrugshandel. De drugshandel (hard en soft) is verweven met ernstige delicten, waaronder moord en doodslag.
5. De beleidsorganisatie - met als sleutelinstanties gemeente, justitie en politie - is kwetsbaar. De drugskennis die in het verleden voorhanden was binnen de politie - in de wijkteams, bij de drugsexpert en binnen de recherche - is stevig afgenomen. Rechercheurs voeren nog maar zelden een drugsonderzoek uit (dat wil zeggen een onderzoek dat primair is gericht op drugshandelaren). Binnen de bestuurlijke kolom is het niet anders - de bestuurlijke handhaving ligt in handen van een beperkt aantal ambtenaren en sluiting van een (horeca)pand vanwege drugshandel of drugsoverlast kan een tijdrovende zaak zijn.

De komende drie jaren: hoofdconclusies

6. De kwetsbaarheid van de beleidsorganisatie neemt - bij ongewijzigd beleid - in de komende drie jaren toe vanwege:
 - Enkele ongunstige ontwikkelingen in de geconcentreerde open harddrugscene nabij het centrum van Breda (zie conclusie 7);
 - De verwachte - maar ongewisse - toename van het aantal softdrugstoeristen dat naar Breda komt (zie conclusie 8);
 - De hoge organisatiegraad van de soft- en harddrugshandel (zie conclusie 9).
 - Een belangrijke oorzaak van deze kwetsbaarheid is het op dit moment beperkte zicht van de overheid op de belangrijke daders en dadergroepen in de drugscene in Breda.

7. De Bredase harddrugscene is geconcentreerd op straat en bij een zeer laagdrempelige opvangvoorziening ('t IJ), waar onder meer openlijk wordt gedeald. De scene telt een harde kern van ruim 200 verslaafden. Het open karakter van deze scene brengt klassieke nadelen met zich mee. De open drugscene bij 't IJ, en de drugsgebruikers- en verslaafden die hier komen, trekken dealers aan. Er wordt rondom 't IJ – goed zichtbaar – veel drugs verhandeld. Het gevaar bestaat dat de dealers op hun beurt weer verslaafden aantrekken of dat er, anders, conflicten ontstaan tussen deze dealers. Het is de vraag of het drugsgebruik van de verslaafden beheersbaar of gereguleerd kan raken als er rondom 't IJ drugs wordt gehandeld door een categorie 'pushende' dealers.

De geconcentreerde open drugscene heeft wel het voordeel dat de concentratie van de drugscene andere delen van de stad vrijwaart van drugsoverlast. Dit neemt niet weg, dat het een belangrijke opdracht is voor de komende drie jaren om de zware belasting van de openbare orde en rechtsorde door personen die afkomen op 't IJ en haar bezoekers, af te doen nemen. Er is in november 2007 een verbeterplan 't IJ opgesteld waarmee de nodige vooruitgang lijkt te zijn geboekt, blijkens de eerste evaluatie van begin 2009. Omdat dit in de vorm van een zelfevaluatie heeft plaatsgevonden, waarin geen aandacht werd geschonken aan de overlast en criminaliteit door de bezoekers van 't IJ, zijn de precieze effecten daarvan ongewis, maar het is goed dat wordt ingezien dat verbetering nodig is. De situatie die wij bij ons veldwerk aantreffen stemt in elk geval bepaald nog niet tevreden.

8. Politieregistraties van softdrugsgelateerde incidenten en straatkennis van respondenten wijzen in dezelfde richting: het aantal drugstoeristen neemt enigszins toe. Respondenten geven de volgende verklaringen voor de geconstateerde toename:
 - Vanwege de sluiting van coffeeshop Checkpoint in Terneuzen reizen softdrugstoeristen door naar Breda. De precieze omvang van deze toestroom is niet bekend.
 - De politie heeft geconstateerd dat sinds de invoering van het overgangsbeleid in Bergen op Zoom en Roosendaal het aantal drugstoeristen in Breda toeneemt. Beelden en feiten blijken in elkaar over te lopen: sommige drugstoeristen (waaronder enkele Belgen) hebben ons namelijk laten weten dat het een nadeel is van Roosendaal en Bergen op Zoom dat daar nog maar 3 gram softdrugs kan worden gekocht. Deze bovengrens is echter louter een voornemen en is niet doorgevoerd.

Veel respondenten houden om onder meer de volgende redenen rekening met een verdere, forse toename in de nabije toekomst:

 - Er wordt een toename van het aantal softdrugstoeristen uit Westelijk België verwacht bij sluiting van alle gedoogde coffeeshops in Bergen op Zoom en Roosendaal. Breda is simpelweg de volgende halte: vanuit België de eerste grote stad met gedoogde coffeeshops. Respondenten baseren deze inschatting mede op enige vermenging van de legale scene in Breda met die in Roosendaal. De coffeeshopeigenaar van Purple Rain (Breda) bezit tevens de drukbezochte coffeeshop Yellow Moon (Roosendaal). Ook 'mist' Breda op dit moment nog een grote groep Belgische coffeeshopklanten die blijkens de

gegevens 'nu' meer de shops in Roosendaal en Bergen op Zoom bezoeken. Uit onderzoek onder Belgische drugstoeristen in Bergen op Zoom en Roosendaal blijkt een categorie goed op de hoogte van de coffeeshops in Breda of/en ook wel eens naar een coffeeshop in Breda te gaan.

- Het HSL tracé loopt straks vanaf Antwerpen via Breda naar Amsterdam. De snelle trein verkort de reistijden aanzienlijk. Dit vergroot de kans dat Belgische drugstoeristen naar Breda komen aanzienlijk.

Er zijn in Breda illegale softdrugshandelaren die dit zien als een kans en die zullen proberen softdrugs te verkopen aan Belgische klanten. Zij beschikken over de criminele infrastructuur (aanvoer, geld, panden, personeel) om dit te proberen. De mogelijkheid bestaat echter ook dat de Belgische softdrugsklanten niet alleen naar Breda komen voor illegale aankopen, maar ook op andere manieren aan softdrugs komen. Bijvoorbeeld: drugsrunners die de softdrugs als koeriers bezorgen in België, drugsdeals op locaties 'tussen' Breda en België of Belgische klanten die toch buiten Breda softdrugs kopen.

Een andere mogelijkheid is dat de drugstoeristen naar de (legale) coffeeshops in Breda komen. De coffeeshophouders zullen dan moeten (blijven) zoeken naar draagvlak: hoe kan dit met 'aanvaardbare' overlast? Of dit lukt hangt logischerwijs af van de aard en omvang van de toeristenstroom.

Vanwege de huidige goede criminele kansen voor drugshandelaren in Breda – op de soft- en harddrugsmarkt – dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat het aantal criminele groepen dat (onder meer) in drugs handelt toeneemt. Er dient in het bijzonder rekening te worden gehouden met de onbedoelde effecten van personen die – zichtbaar voor buurtbewoners – geld verdienen met drugshandel en daarmee weg (lijken te) komen. Dergelijk zichtbaar 'succes' van drugskooplieden stimuleert een bepaalde categorie bewoners van kwetsbare wijken – waaronder overlastgevend en criminele jeugdgroepen – om ook drugs te verhandelen.

Aanbevelingen

Bij het formuleren van aanbevelingen kampen we met het probleem dat de waarschijnlijke toename van de stroom drugstoeristen naar Breda zich nu nog niet laat becijferen. We zoeken daarom naar manieren om de beleidsorganisatie meer veerkracht te geven om in te spelen op de precieze ontwikkelingen in de komende jaren. We kiezen voor een beperkt aantal aanbevelingen die in onze ogen daadwerkelijk uitvoerbaar zijn.

1. Zorg voor personele uitbreiding van de ambtelijke organisatie ten behoeve van de bestuurlijke aanpak, de samenwerking met partners (waaronder andere gemeenten in Brabant) en om de ontwikkelingen in de drugsscenes te volgen.
2. Geef prioriteit aan het vergroten van de kennis en informatie over de drugscene. Dit vereist dat ook de politie – naar eigen inzicht - meer mankracht inzet op het drugsdossier. We raden aan om ten behoeve van deze opdracht gebruik te maken van de bestaande straatkennis van politiemensen en andere street-level functionarissen. Het is nodig om dit steeds te koppelen aan systeemkennis (o.a. politieregistratie, maar ook bestuurlijke dossiers), maar tegelijkertijd dienen er gerichte opdrachten te worden gegeven aan uitvoerende (politie)mensen om meer straatinformatie te verzamelen. De zogeheten *Gebiedsscan Criminaliteit & Overlast*¹ biedt de driehoek – specifiek gericht op drugs en daarom in een enigszins aangepaste vorm – uitgelezen mogelijkheden om de 'informatiepositie' binnen een jaar op peil te brengen.

¹ Balthazar Beke e.a., *Gebiedsscan Criminaliteit & Overlast: Een methodiekbeschrijving*, Politie & Wetenschap, 2009.

3. Maak lijsten met toonaangevende dealers (onder meer rond 't IJ) en van in drugs handelende dadergroepen. Zorg met een gerichte strafrechtelijke aanpak voor aanhoudingen. Zo wordt de pakkans verhoogd en wordt de norm gesteld. Dit vergt in de komende jaren enkele rechercheonderzoeken naar drugshandel.
4. Geef bij de bestuurlijke aanpak prioriteit aan illegale verkooppunten van softdrugs. Het is belangrijk dat politiemensen op tactisch en operationeel niveau zich realiseren dat het vastleggen van een aantal kleine of strafrechtelijke niet beduidende gebeurtenissen wel degelijk van doorslaggevende betekenis kunnen zijn. Zij dienen hiertoe instructies te krijgen aan de hand van concrete casus. Het is belangrijk dat panden van waaruit overduidelijk illegaal softdrugs wordt verkocht, aangepakt worden: bij voorkeur strafrechtelijk en bestuursrechtelijk.
5. Er dient verder te worden gewerkt aan pogingen om via de zorgkant de situatie in en rondom 't IJ te verbeteren. We raden aan om een meer integraal verbeterplan op te stellen, waarin nadrukkelijker wordt ingegaan op de overlast en criminaliteit van bezoekers/gebruikers van 't IJ en op de dealers. Belangrijke doelstellingen dienen te zijn: minder overlast door bezoekers van 't IJ (rondom 't IJ, maar ook elders in de stad) en een afname van het aantal delicten dat de bezoekerspopulatie van 't IJ per jaar pleegt. Er dient zicht te komen op de populatie dealers die opereert rondom 't IJ en hun strafrechtelijke pakkans dient te worden verhoogd. Er dient ook in beeld te worden gebracht hoe de overlast en de criminaliteit door bezoekers van 't IJ zich ontwikkelt. Dan kan worden gedifferentieerd aan welke bezoekers zorg moet worden verleend, en welke bezoekers strafrechtelijk moeten worden aangepakt.
6. Om een goed zicht te hebben op de ontwikkeling van de stroom drugstoeristen dienen er elk kwartaal tellingen uitgevoerd te worden. Dit is een geringe investering, maar levert harde informatie. Het is belangrijk om daarbuiten surveillerende agenten en toezichthouders informatie te laten verzamelen over het aantal drugstoeristen.
7. Zodra de stroom softdrugstoeristen toeneemt, dient er extra scherp op te worden getreden tegen overtredingen (in het verkeer bijvoorbeeld) en tegen strafbare feiten, zoals de smokkel van (soft)drugs. Hiervoor dient er politiecapaciteit achter de hand te zijn: in Breda, maar ook op de wegen naar Breda toe en op het spoor. Het optreden tegen drugsmokkel zou sterk aan daadkracht en effectiviteit winnen indien preventief fouilleren vanwege drugs mogelijk zou zijn op 'drugsroutes' en drugslocaties. We raden de driehoek van Breda aan om dit in regioverband te bespreken en – bij draagvlak – hierom te vragen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en bij het ministerie van Justitie.

1 Inleiding

De gemeente en driehoek in Breda hebben het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement gevraagd om onderzoek te verrichten naar de harddrugs en softdrugscene in de stad.

Het onderzoek dient een overzicht te geven van de stand van zaken omtrent de aard en impact van de drugsgelateerde criminaliteit en overlast in Breda. In de tweede plaats dient te worden beredeneerd hoe de drugsscenes zich in de komende jaren het meest waarschijnlijk zullen ontwikkelen, en welke maatregelen dit vergt. De driehoek van Breda wil antwoord op drie hoofdvragen:

1. Wat is de stand van zaken in de soft- en harddrugscene: wat is de aard en ontwikkeling van deze drugsscenes en hoe verhoudt dit zich tot de beleidsorganisatie?
2. Wat zijn waarschijnlijke ontwikkelingen in de soft- en harddrugscene in de komende drie jaren?
3. Vergen de waarschijnlijke ontwikkelingen aanpassingen in de inhoud en organisatie van het drugsbeleid? En zo ja, welke aanpassingen zijn verstandig?

Een inventarisatie: de stand van zaken

De driehoek verzoekt het COT om de stand van zaken in de harddrugs- en softdrugdrugscene van Breda te onderzoeken. De stand van zaken is deels helder: bestuur, politie, justitie en zorginstellingen treden op in de drugscene. Dit resulteert in interventies met opbrengsten: sluitingen, aanhoudingen, zorgtrajecten, informatie & kennis over verslaafden, gebruikers en toeristen. Tegelijkertijd bestaan er op onderdelen onduidelijkheden. Het is de vraag of er verplaatsingen optreden vanuit of naar andere gemeenten, en zo ja, in welke mate en vanuit welke gemeenten (Rotterdam, Roosendaal, Bergen op Zoom, Terneuzen).

We kiezen voor een inventarisatie, dat wil zeggen voor het bijeen brengen - en vervolgens interpreteren - van gegevens en kennis.

Bij de beschrijving en analyse van de softdrugscene – deels hoofdstuk 3 en vooral hoofdstuk 5 - besteden we onder meer aandacht aan de volgende zaken:

- De verkooppunten van softdrugs
- De softdrugsklanten, in het bijzonder de softdrugstoeristen
- De illegale handel in softdrugs, alsook aan de illegale teelt
- De invloed van de softdrugscene op het straatbeeld in (delen van) de stad
- De interventies van de overheid in de softdrugscene

Bij het onderzoek naar de harddrugscene – deels hoofdstuk 3 en met name hoofdstuk 4 - gaan we onder meer op de volgende onderwerpen in:

- De gebruikersscene in Breda
- De (klein)handel in harddrugs
- De invloed van de harddrugscene op het straatbeeld van de stad
- De interventies van de overheid in de harddrugscene

De nabije toekomst: waarschijnlijke ontwikkelingen

We beantwoorden de vraag hoe de softdrugsscene zich in de komende drie jaren zal of zou kunnen ontwikkelen. We bezien of dit inhoudelijke en organisatorische veranderingen vergt.

De softdrugsscene is in de afgelopen jaren veranderd doordat er een fors aantal coffeeshops is gesloten in Breda. De nota Coffeeshop Beleid Breda 2005 somt de zogeheten sluitingscriteria op, die betrekking hebben op het aantal coffeeshops (maximaal 9), op de situering en op de activiteiten of gedragingen van de coffeeshophouder en zijn personeel. In de komende jaren kondigen zich andersoortige veranderingen aan. In de eerste plaats gaat het om de 'komst' van de HSL naar Breda. Dit kan leiden tot een toestroom van meer softdrugstoeristen en mogelijk zullen de handelaren hierop anticiperen en deze toestroom stimuleren.

In de tweede plaats scherpen gemeenten in de grensstreek hun drugsbeleid aan, hetgeen een stimulans zou kunnen zijn tot verplaatsing, mogelijk naar Breda. Uit recent onderzoek onder softdrugstoeristen in Roosendaal en Bergen op Zoom blijkt dat een substantieel aantal van deze toeristen Breda zien als een alternatief (al is het vraag wat dit precies zegt).

De beleidsinhoud en organisatie dient te passen bij de problematiek. Indien de problematiek inzichtelijk is gemaakt, kunnen daar dus uitspraken over worden gedaan.

De aanpak in Roosendaal en Bergen op Zoom kan dienen als analogie, al valt op voorhand niet te zeggen of een dergelijke aanpak in Breda verstandig is.

We beantwoorden dezelfde vragen over de harddrugsscene: Hoe kan of zal de harddrugsscene zich in de komende drie jaren ontwikkelen? En welke inhoudelijke en organisatorische aanpak vergt dit?

Op voorhand lijkt de harddrugsscene minder vatbaar voor externe ontwikkelingen, zoals de HSL of beleidsaanscherpingen in andere gemeenten. Het is echter in elk geval de vraag wat de eigen of interne ontwikkelingen zijn in de harddrugsscene. Het is daarbij onder meer de vraag of er nieuwe gebruikers(groepen) bijkomen of niet. Is er met andere woorden aanwas? En zo ja, wat is de aard van die aanwas?

Onderzoeksmethoden

Ten behoeve van deze studie zijn enkele onderzoeksmethoden met elkaar gecombineerd. We hebben een vraagesprek gevoerd met 30 respondenten. Daarnaast hebben we observaties verricht op straat en daarbij straatgesprekken gevoerd, ook met drugstoeristen en verslaafden. Om een beeld te kunnen schetsen van belangrijke dadergroepen hebben we een zogeheten profielanalyse uitgevoerd onder personen die in Breda zijn aangehouden vanwege hennep telen, drugsbezit en drugshandel. Hiertoe hebben we per persoon vragenlijsten ingevuld op basis van de registratie in het politiesysteem en in HKS. Tenslotte hebben we politiecijfers over het aantal drugsincidenten opgevraagd en geanalyseerd. Zie verder onder meer de bijlage en hoofdstuk 3.

Wat volgt

Hoofdstuk 2 schetst enkele dominante beelden. Daarna volgt een analyse van drie dadergroepen: drugsbezitters, hennep telers en dealers. Achtereenvolgens besteden we in de hoofdstukken 4 en 5 - bij de behandeling van de hard- en softdrugsscenes - aandacht aan de hotspots, de verschillende trends in de scènes en het beleid dat in de afgelopen jaren is gevoerd. De conclusies en aanbevelingen staan in de 'samenvatting' die voorafgaat aan deze inleiding.

2 Dominant perspectief: een stad met gescheiden leefwerelden

a. Een stad met 'vertrouwde' patronen

Breda is een stad met een natuurlijke en vertrouwde opbouw van wijken, buurten en straten.² Er zijn weinig locaties waar drugscene en de leefwereld van burgers elkaar ernstig en zichtbaar verstoren, al komt dit bijvoorbeeld wel voor in het centraal gelegen park in de stad en vechten in de Boschstraat de (soft)drugscene en het cultuurbeleid (o.a. een Museum) om voorrang. De kop van de Boschstraat (met enkele coffeeshops, illegale verkooppunten en een parkeerhaven) en de Haagdijk kennen een concentratie van softdrugsoverlast. De overlast en (buitenlandse) klantenstroom zijn in het afgelopen jaar toegenomen: na sluiting van coffeeshops in Terneuzen en na de aankondiging dat dit staat te gebeuren in Roosendaal en Bergen op Zoom.

Al met al tast de softdrugscene de lokale orde momenteel minder aan dan de in en rondom het centrum geconcentreerde klassieke harddrugscene. Inwoners van Breda zoeken en vinden echter in hoge mate hun eigen vertier: voor de één zijn dit chique winkels en restaurants (die delen van het centrum sfeer geven) en voor de ander zijn dit wedstrijden van NAC Breda of de buurtkroeg. De stad kent ook geen zelf gecreëerde omstreden drugsvoorzieningen in nette wijken die de sociale orde en gebruikelijke patronen plotsklaps omkeren.

b. Drugs: criminele kansen in de luwte

De scheidslijnen en afgeschermd sociale netwerken in de stad hebben een paradoxaal effect op de aard en omvang van de lokale drugscenes. De afscherming van (en door) de drugscene creëert beduidende criminele kansen op de drugmarkt. Bewoners klagen niet zo veel over drugsoverlast - enkele uitzonderingen zoals bewoners van de Boschstraat daargelaten - al maken ze wel melding van met name hennepkwekerijen. De meeste bewoners klagen niet omdat de drugscenes langs hen heen functioneren. Een andere categorie klaagt niet omdat ze direct of indirect profiteren van de drugmarkt, bijvoorbeeld van de opbrengst van enkele hennepoogsten per jaar.

Er wordt zelden aangifte gedaan van drugshandel. Het is een delict dat met wederzijdse instemming van klant en dealer wordt gepleegd, en in directe zin geen slachtoffers maakt. De delicten in de drugscene raken dus mondjesmaat geregistreerd. Er zijn weinig aangiften die als het ware dwingen tot onderzoek van politie en justitie. Dit verklaart waarom 'drugs' bepaald geen prioriteit heeft bij politie en justitie. Die richten zich – heel legitiem - op het opsporen van verdachten (op basis van aangiften), op het opvoeren van het oplossingspercentage en op de lokale prioriteiten – met 'geweld' als topprioriteit.

c. Harddrugs: relatief veel overlast

De zichtbare en 'voelbare' drugsoverlast in Breda valt op dit moment meer toe te schrijven aan de harddrugscene dan aan de softdrugscene. Breda kent een omvangrijke klassieke junkenscene. Dit was altijd al zo en dit is nog zo, al is de overlast en zichtbaarheid ervan wel afgenomen. Dit neemt niet weg dat de klassieke drugscene sterk is geconcentreerd en relatief open is, met geijkte ontmoetingsplaatsen en looproutes van verslaafden, ook in en rondom het centrum van de stad. De drugscene heeft ook aantrekkingskracht op gebruikers en dealers van buitenaf. De culminatie van de klassieke harddrugscene is gelegen in 't IJ: een half open drugscene – een verslaafdenopvang met gebruikersruimte – waar een constante stroom van dealers en gebruikers elkaar treft. Gebruikers en dealers trekken elkaar aan: er komen dealers van buiten de stad op af, er is onderling geweld,

² We presenteren opvallende en kenmerkende zaken die tijdens het onderzoek duidelijk zijn geworden en die verderop in het rapport worden onderbouwd.

de bezoekers plegen delicten, er zijn dagelijks dealers actief en er staan vele gestolen fietsen voor de deur (soms met het kapot geknipte slot er nog aan). Toen wij onze auto er voor de deur parkeerden, kregen we binnen vijf minuten drugs aangeboden. De geconcentreerde drugsscene (inclusief 't IJ) houdt de drugsproblemen wel weg uit woonwijken.

Er heeft veel harddruggebruik en –handel plaats in het uitgaanscircuit van Breda. Het gaat niet alleen om cocaïne, maar ook om GHB en XTC. In het uitgaanscircuit wordt drugs gepusht en er is aanwas van (jonge) gebruikers. Het druggebruik stimuleert, deels in combinatie met alcoholgebruik, het uitgaansgeweld.

Harddruggebruik ligt niet alleen frequent ten grondslag aan uitgaansgeweld. Het verklaart ook een substantieel deel van de veelvoorkomende criminaliteit in Breda: een fors deel van de veelplegers die (kleine) vermogensdelicten plegen, zijn verslaafd aan harddrugs.

d. Sofdrugsscene: begrensde (maar toegenomen) overlast en zichtbare illegaliteit

De softdrugsscene geeft minder overlast dan de harddrugsscene. Dit is - nog los van de HSL en los van eventuele sluiting van coffeeshops in Roosendaal of Bergen op Zoom - geen rustig bezit. De politie neemt namelijk een toename van de klandizie van de coffeeshops (en illegale verkooppunten) waar op de geijkte verkooplocaties: de Haagweg, de Haagdijk en de Boschstraat. De Bredase coffeeshophouders streven naar politiek-maatschappelijk draagvlak: ze proberen de overlast van hun coffeeshops binnen de perken te houden.

Breda telt op de geijkte softdruglocaties – Boschstraat e.o. en Haagweg en Haagdijk e.o. – overduidelijk illegale verkooppunten. We hebben enkele houders van een cadeaushop in elk geval flink in de war en merkbaar zeer nerveus gemaakt door in hun winkel op zoek te gaan naar een verjaardagscadeau, en daarover vragen te stellen toen er Belgische klanten binnen kwamen (die snel vertrokken en pas ruim na ons vertrek weer terugkeerden). Na enig aandringen werd ons in een growshop de mogelijkheid geboden om stekjes van hennepplanten te kopen. We hebben afgezien van het aanbod. De zichtbaarheid van deze illegaliteit heeft een ongewenst effect op het lokale burgerschap, zo blijkt uit interviews en gesprekken op straat (de precieze omvang hebben we niet in kaart gebracht):

- Nette burgers vragen zich af waarom zij zich wel aan de wet moeten houden?
- Een categorie burgers komt in de verleiding om ook (soft)drugs te verhandelen of te telen, of ontleend aan de zichtbare illegale handel rechtvaardigingen om zelf (strafrechtelijke) regels te overtreden.

e. Drugshandel: hoge organisatiegraad

De drugshandel kent een hoge organisatiegraad, in die zin dat er veel geld mee is gemoeid en dat netwerken van handelaren systematisch drugs verhandelen en er vaak in slagen om uit de handen van politie en justitie te blijven, mede vanwege de gestelde - legitieme - prioriteiten. De goede organisatie geldt voor de harddrugshandel en hoogstwaarschijnlijk nog meer voor de handel en teelt van softdrugs. Die teelt wordt georkestreerd door handelaren die op verschillende locaties (o.a. in woningen) hennepkwekerijen faciliteren.

Er is deels sprake van vermenging van harddrug- met softdrugshandel, al valt er geen uitsluitel te geven over de mate waarin dit zo is, mede vanwege de afgenomen 'drugskennis' (zie punt 6). De drugshandel (hard en soft) is in elk geval verweven met ernstige delicten, in het bijzonder (poging) moord en (poging) doodslag. Bij taps die lopen vanwege moordonderzoeken stuit de politie vaak op verdenkingen van drugshandel. Vanwege de geldende justitiële prioriteiten - drugs heeft lokaal in de praktijk zeer weinig prioriteit - resulteert dit lang niet altijd in een strafrechtelijk onderzoek naar drugshandel.

f. Beleidsorganisatie: afgenomen 'drugkennis'

Drugshandel heeft in het district Breda een lage prioriteit bij politie en justitie. Er wordt voorrang gegeven aan onder meer uitgaansgeweld, geweld op straat, vermogensdelicten en overlast, onder meer omdat van deze zaken aangifte wordt gedaan, er in directe zin slachtoffers worden gemaakt en de zichtbare impact op het sociale leven groter is dan van drugshandel. Hier komt bij dat dit reguliere werk - samen met de noodhulp - een fors beslag legt op de begrensde politiecapaciteit. Ook moeten handhavers grotere gebieden beheren, wat het onmogelijk maakt goed zicht te hebben op alles wat er speelt, zeker criminele praktijken blijven gemakkelijk onder de radar. Hiermee is niet gezegd dat politie of justitie weinig tijd steken in het drugsdossier. Er worden arrestanten gemaakt: 13% van alle OM-verdachten die tot dusver in 2009 door politiedistrict Breda zijn aangeleverd, worden verdacht van een drugsfeit. In 2006 ging het om 11%, in 2007 om 15% en in 2008 om 16%. Er worden ook grote drugsonderzoeken verricht door justitie en politie, maar die 'grote zaken' speelden buiten het district, onder meer in Bergen op Zoom en Hilvarenbeek. De pakkans voor een handige drugshandelaar blijft echter bescheiden. Dit maakt de beleidsorganisatie kwetsbaar. De drugskennis die in het verleden voorhanden was binnen de politie – in de wijkteams, bij de drugsexpert en binnen de recherche – is stevig afgenomen. We spraken politiemensen (bij de districtsrecherche) die trots zijn op de zaken die ze gedraaid hebben, maar die toegaven zelden nog een drugsonderzoek uit te voeren en die geen antwoord konden geven op vragen over de huidige stand van zaken in Breda wat betreft de drugshandel.

3 Om wie gaat het: telers, gebruikers en dealers

3.1 Inleiding

Om inzicht te krijgen in de personen die actief zijn in de drugscene hebben we op basis van politiemutaties en justitiële dossiers profielanalyses gemaakt van personen die zijn aangehouden voor het telen van hennep, voor bezit van verdovende middelen en voor het dealen. Het betreffen dossiers van aanhoudingen die in 2008 in de stad Breda zijn verricht.

3.2 Henneptelers

In deze paragraaf worden de resultaten van een profielanalyse van hennepelers in de gemeente Breda weergegeven. De resultaten zijn gebaseerd op ingevulde profiellijsten van 54 hennepelers. Het gaat om telers die door de politie Midden-West Brabant in de stad Breda zijn aangehouden.

Over de teler

- a. Ruim tweederde van de telers is man (70%). Dit is in verhouding tot de normaalverdeling man-vrouw bij delicten een relatief laag aantal: er is een groot aantal vrouwen actief in de hennepcultuur (30%). De leeftijden van de telers variëren sterk: van 18 jarigen tot 65-plussers. De piek ligt in de leeftijdscategorie van 35 tot 44 jaar (30%). Dit is redelijk hoog vergeleken met andere vormen van criminaliteit, zoals vermogenscriminaliteit en de kleinhandel in harddrugs.
- b. De grootste groep telers, bijna de helft, is in Nederland geboren (48,1%). De op één en twee na grootste groep zijn respectievelijk afkomstig uit Turkije (16,67%) en Marokko (9,3%). Daarnaast is ook een opvallend groot aantal telers afkomstig uit Oost-Europese landen, waaronder Joegoslavië, Bulgarije, Hongarije en Slovenië (11,1%). De overige telers hebben de Belgische, Duitse of een niet bekende nationaliteit.
- c. Het leeuwendeel van de telers woont in Breda (88,9%). Dit is logisch, omdat we alleen personen die in Breda een kwekerij hadden hebben onderzocht. Van vier telers (7,5%) is niet bekend waar zij wonen, maar naar alle waarschijnlijkheid is dit Breda. De twee overige telers wonen in België en Duitsland.

Druggebruik

- d. Uit de dossiers valt op te maken dat 18,5% van de telers zelf gebruiker van softdrugs is. Van 11,1% is dit niet bekend. Drie telers (5,5%) geven aan (ook) harddrugs te gebruiken. Volgens eigen zeggen is geen van de telers verslaafd aan de middelen of is dit niet bekend. Door 7,5% van de telers wordt met regelmaat alcohol genuttigd.

Werk, scholing en schulden: een kwekerij als bijverdienste aan de zelfkant

- e. In het BPS (bedrijfsprocessensysteem) van de politie is bij een kleine categorie telers opgenomen wat hun financiële en werk situatie was ten tijde van de aanhouding en het strafrechtelijke proces. Helaas zijn deze gegevens bij het overgrote deel van de populatie niet geregistreerd. Toch tekenen zich enkele patronen af in datgene wat wel is opgenomen in de dossiers:
 - Geen enkele hennepeler is schoolgaand of student. Iets minder dan een derde (31,5%) heeft werk. Uit de dossiers valt op te maken dat in ieder geval 7,4% geen baan heeft. Degenen met werk hebben over het algemeen een eenvoudige en laaggeschoolde baan, bijvoorbeeld: magazijnmedewerker, fabrieksarbeider, bouwvakker en koerier. Ongeveer een vijfde van de hennepkwekers (18,5%) heeft een uitkering. De gemiddelde uitkering bedraagt 638 euro. Van de telers heeft bijna dertig procent (27, 8%) schulden. Dit deel

kan echter nog hoger liggen, omdat van meer dan de helft niet bekend is of zij schulden hebben. De hoogste schuld in de steekproef bedraagt € 50.000,-. Vrijwel alle schulden komen boven de € 2.000,- uit. Iets minder dan de helft (42,9%) van de personen heeft schulden boven de € 10.000,-. De gemiddeld geregistreerde schuld bedraagt € 9.840,-.

- Veel wijst erop dat het telen van hennep als een goede bijverdienste wordt gezien door de 'armere' inwoners. Mogelijk is het zelfs hun primaire bron van inkomsten. Velen lijken zich gedwongen te voelen om te telen om zo schulden af te lossen of hun consumptie te kunnen betalen. Een deel wordt ook mede gedwongen om door middel van een kwekerij opgebouwde schulden af te lossen.

Antecedenten: zelden vaker meer dan één kwekerij

- f. Ruim een kwart (26%) van de verdachten is first offender. Meer dan de helft (59,3%) van de telers is meerpleger en 3,7% is zelfs zeer actieve veelpleger. Van zes verdachten (11,1%) is de status onbekend. De top drie van de meest gepleegde misdrijven zijn:
- Vermogensmisdrijven (26 keer gepleegd door 19 personen)
 - Bedreiging (6 keer gepleegd door 6 personen)
 - Wegenverkeerswet (8 keer gepleegd door 8 personen)
- g. Het grootste gedeelte van de eerder gepleegde vermogensmisdrijven bestaat uit gewone diefstal: diefstal van fietsen, auto's, diefstal uit bedrijven en winkeldiefstallen. Eén recidivist heeft een gewapende overval op zijn naam staan.
- h. Bijna een kwart van de onderzochte telers (24,1%) heeft een antecedent voor hetzelfde vergrijp: het telen van softdrugs. Bijna driekwart is dus voor het eerst betrapt op het runnen van een kwekerij.

De kwekerijen

- i. De meerderheid van de kwekerijen bevond zich in koop- of huurwoningen. Drie kwekerijen zijn niet in een woning aangetroffen, maar in een sportschool, loods en parketzaak.
- j. Als we kijken naar de locaties van de kwekerijen, zien we dat bijna de helft (45,7%) zich in de wijk Hoge Vught in het Noorden van Breda bevindt. Overig concentraties zijn te vinden in de wijken/buurtten Brabantpark (20%) en Heuvel (14,2%). De resterende kwekerijen uit de steekproef bevonden zich in het centrum en de wijken/buurtten Haagse Beemden, Tuinzigt, Westerpark en Ginneken. Er zijn maar weinig kwekerijen aangetroffen in het - hoofdzakelijk - welvarende Zuiden en Zuidoosten van Breda.
- k. Precies 66,7% heeft het delict zeker niet alleen gepleegd. In totaal 18,5% van de telers is wel alleen aangetroffen (al valt samenwerking – bijvoorbeeld bij de aanleg of verkoop van de oogst - dan nog lang niet uit te sluiten). Bij 14,8% staat niet in het dossier geregistreerd of is gebleken dat het delict in samenwerking is gepleegd.
- l. Het betrof in bijna alle gevallen louter hennepcultuur: 98,1%. Bij één zaak was ook sprake van harddrugverwerking: het versnijden van cocaïne.

3.3 Drugsbezitters

De resultaten van deze profielanalyse zijn gebaseerd op ingevulde profielijsten van 104 van drugsgebruik verdachte personen uit het Bedrijfsprocessensysteem van de politie Midden-West Brabant.

Over de drugsbezitter

- a. De overgrote meerderheid van de voor bezit aangehouden personen zijn mannen (89,4%). De bulk hiervan is tussen de 12 en 34 jaar oud (87,5%). Slechts 12,5% is tussen de 35 en 54 jaar oud. Opvallend is dat geen enkele bezitter ouder is dan 55 jaar. De grootste categorie is die tussen de 18 en 24 jaar oud (44,2%).
- b. Meer dan helft van de voor drugsbezit aangehouden personen (54,8%) is in Nederland geboren. De op één na grootste groep is afkomstig uit Frankrijk (26,9%). De overige gebruikers komen uit Marokko (4,8%), België (4,8%), Curaçao, Suriname, Somalië en Indonesië. Van 4,8% van de bezitters is de geboorteplaats niet bekend.
- c. Als we kijken naar de huidige verblijfplaats van de gebruikers zien we niet veel verschil met de geboorteplaats: 57,7% is woonachtig in Nederland (19,7% daarvan in Breda), 25% in Frankrijk. en 10,5% in België. Van 4,8% van de gebruikers is de verblijfplaats onbekend.
- d. Om meer zicht op de drugstoeristen te krijgen hebben we een korte extra analyse gemaakt van (de laatste) 370 personen die in het buitenland wonen en die in Breda zijn aangehouden vanwege drugsbezit. Het valt op dat het overgrote deel van deze drugstoeristen uit Frankrijk komt. Belgische klanten kopen elders in Nederland, onder meer in Roosendaal en Bergen op Zoom. Daar komen juist weer veel meer Belgen dan Fransen softdrugs kopen (COT, 2008). Zie tabel 3.1

Tabel 3.1: Woonland aangehouden drugstoeristen in Breda.

Land waar arrestant woont	Regio	Aantal
Frankrijk		244
België	Wallonië	10
	Vlaanderen	4
Polen		4
Duitsland		3
Overig		6
Onbekend		99

Drugsgebruik

- e. Uit de steekproef drugsbezitters gebruikt 44,2% softdrugs en 36,5% harddrugs. Bij de ondervraging gaf 7,7% aan daadwerkelijk verslaafd te zijn aan het middel. Van velen is dit dus niet bekend. Er zijn geen verdachten die aangeven niet verslaafd te zijn. Door 8,7% van de bezitters wordt ook met regelmaat alcohol genuttigd; van 89,5% van de aangehouden personen is dit niet bekend.

Werk, schulden en scholing: zelden geregistreerd

- f. Van slechts een klein aantal bezitters is bekend wat hun werk en inkomenssituatie is:
- Van 10,6% is bekend dat zij een baan hebben. De bezitters hebben net als de telers over het algemeen een eenvoudige en een minder goed betaalde baan. Voorbeelden van voorkomende functies zijn: horecamedewerker, schilder, telefoonverkoper, koerier, vakkenvuller, schoonmaker en stratenmaker.
 - Zes van de aangehouden personen studeren of gaan nog naar school. Vier daarvan volgen een opleiding op mbo-niveau, een zit op de MAVO en een studeert aan de hogeschool.
 - Van vier drugsbezitters is geregistreerd dat zij een schuld hebben opgebouwd. De schulden variëren sterk, want het gaat om: € 4.000,-, € 18.000,-, € 146.500,- en € 250.000,-.
 - Van slechts twee drugsbezitters is bekend dat zij een uitkering hebben: de gemiddelde uitkering bedraagt € 557,-.

Antecedenten

- g. Bijna een kwart (23,2%) van de verdachten komt tenminste één keer voor in HKS, hetgeen opmerkelijk weinig is. Het aantal antecedenten loopt uiteen van 1 tot 16. Vijf verdachten hebben één antecedent op hun naam staan. Twee uitschieters hebben respectievelijk 16 en 11 antecedenten opgebouwd. De antecedenten top drie bestaat uit de volgende delicten:

- Vermogensmisdrijven (58 gepleegd door 23 personen).
- Gewelddelicten (20 gepleegd door 16 personen).
- Wegenverkeerswet overtredingen (17 door 14 personen).

Voor zover de aangehouden personen over antecedenten beschikken, is 53,8 procent first offender. Acht first offenders zijn minderjarig. Van de overige verdachten is 28,8% meerpleger, 1,9% veelpleger en 11,5% zeer actieve veelpleger. Van 3,8% is dit niet bekend.

Tabel 3.2 vermeldt de leeftijd en de antecedenten van de verdachten. Het is opmerkelijk dat juist een relatief jonge groep 'meerplegers' - tussen de 18 en 24 jaar - reeds frequent is aangehouden met verdovende middelen op zak. Dit duidt op aanwas in de gebruikersscene.

Tabel 3.2: Leeftijd ten opzichte van de antecedentencategorie van de aangehouden personen.

		Categorie					Totaal
		Onbekend	First offender	Meerpleger	Veelpleger	Zeer actieve veelpleger	
Leeftijdscategorie	12-17	0	8	5	0	3	16
	18-24	2	28	14	0	2	46
	25-34	1	14	7	1	6	29
	35-44	0	4	4	0	1	9
	45-54	1	2	0	1	0	4
Total		4	56	30	2	12	104

- h. Het grootste gedeelte van de eerder gepleegde vermogensmisdrijven betreft gewone diefstal: diefstal van fietsen, auto's, diefstal uit bedrijven en winkeldiefstallen. In vier gevallen betreft het beroving. Eén recidivist heeft een gewapende overval op zijn naam staan.

- i. In totaal 14 drugsbezitters worden verdacht van het veroorzaken van 17 verkeersongevallen, waaronder één dodelijk ongeluk. Acht recidivisten zijn in het verleden aangehouden voor het rijden onder invloed. Eén recidivist is eerder betrapt op joyriding.

Het delict: opmerkelijk vaak geen 'gebruikershoeveelheden'

- j. Uit de dossiers valt op te maken dat 56,7% van de gebruikers alleen was toen zij werden aangehouden. Van de overige verdachten is 35,6% met twee andere personen aangehouden, 12,5% met vier personen, 6,7% met drie personen en 1,9% met één ander persoon.
- k. Ruim de helft van de verdachten is aangehouden voor het bezit van softdrugs (58,7%) en 41,4% voor het bezit van harddrugs. Slechts 3,3% van de verdachten had zowel soft- als harddrugs bij zich. De volgende soorten drugs zijn daarbij het meest in beslag genomen:
- Hennep (40 personen)
 - Cocaine (30 personen)
 - Hasj en wiet (12 personen)
- l. Tabel 3.3 geeft weer welke (hoeveelheden) drugs er per aanhouding zijn geconfisqueerd. Het valt op dat bij het overgrote deel van de beslagleggingen gaat om grotere hoeveelheden, dan die gelden 'voor eigen gebruik'. Bij ruim 91% is namelijk meer dan 5 gram verdovende middelen aangetroffen. De kans is groot dat veel bezitters in feite handelaren zijn.

Tabel 3.3: Aantal in beslag genomen hoeveelheden per type drugs

Gewicht	Cocaine	Hasj	Hennep	Wiet
0-1 gram	1	2	2	
1-5 gram				1
5-25 gram		1	11	3
>25 gram	5	5	4	2
gripzakjes³	21	3	15	2

- m. Veel aanhoudingen voor drugsbezit (79,8%) hebben plaats in de openbare ruimte (openbare weg). De overige aanhoudingen zijn verricht in horecagelegenheden (5,8%), in een park (5,8%), op de autoweg (1,9%), in een tuin (1%) en in een woning (1%).
- n. De meeste aanhoudingen worden verricht op dinsdag (21,2%) en vrijdag (21,2%). De overige arrestanten zijn gemaakt op donderdag (19,2%), woensdag (10,6%), zaterdag (11,5%), zondag (11,5%) en maandag (4,8%).

³ Variërende hoeveelheden, in casu van 3 tot 300+ gram.

3.4 Drugshandelaren

We presenteren de resultaten van de profielanalyse op basis van 99 profiellijsten van drugshandelaren in Breda. We gaan niet op de werksituatie, zoals bij de vorige twee typologiebeschrijvingen, omdat daarover te weinig staat geregistreerd. Volgens politierespondenten is drugshandel voor veel arrestanten het hoofdbestanddeel van hun inkomen.

Over de handelaar

- a. Bijna alle verdachte dealers zijn mannen: 93,9%. Een ruime meerderheid is tussen de 18 en 34 jaar oud: 60,6%. Het valt op dat 8,1% minderjarig is. Zeven minderjarige handelaren zijn geboren in Nederland en één in Turkije.
- b. De grootste groep dealers, meer dan de helft (57,6%), is geboren in Nederland. Bijna een derde (32,3%) is geboren in Breda. Verder zijn relatief veel handelaren uit Frankrijk (14,1%), Marokko (1,1%) en Turkije afkomstig (5,6%). Van 2% van de handelaren is de geboorteplaats niet bekend. Het resterende deel komt uit Suriname, Griekenland, Irak, Somalië, Portugal, Roemenie, Spanje en Litouwen.
- c. Van de handelaren woont 82,2% ten tijde van de aanhouding in Nederland, waarvan 57,6% in Breda. Van de Bredase handelaren woont het merendeel in de wijken Heuvel (30,2%), Princehage (16,3%) en Brabantpark (14%). Bijna een kwart van de arrestanten woont buiten de politieregio. Het betreft Nederlanders (14%) en dealers uit Frankrijk en België (10%). Breda is dus een drugsmarkt waar dealers soms honderden kilometers voor willen reizen. De dealers 'van buiten de regio' handelen voornamelijk in softdrugs (63%): voornamelijk hennep (93%) en in mindere mate hasj (7%).

Drugsgebruik

- d. Uit dossiers die iets vermelden over het eigen drugsgebruik van de arrestanten, valt op te maken dat 28,3% softdrugs en 28,3% harddrugs gebruikt. In bijna driekwart van de dossiers staat niets vermeld. Een tiende (11,1%) van de drugsgebruikende handelaren zegt verslaafd te zijn aan drugs. Vier handelaren zijn frequente bezoekers van 't IJ. Naast drugsgebruik wordt door 6,1% ook met regelmaat alcohol genuttigd.

Antecedenten

- e. Een derde van de handelaren komt tenminste één keer voor in HKS en heeft dus antecedenten. Meer dan de helft van de handelaren (60,6%) heeft geen antecedenten. Van de handelaren die voorkomen in HKS fluctueert het aantal antecedenten tussen de 1 en 25. Zonder de twee uitschieters - met 20 en 25 antecedenten - zijn de handelaren gemiddeld 3,2 keer eerder veroordeeld. De top drie van de meest gepleegde misdrijven bestaat uit:
 - Vermogensmisdrijven (52 door 30 personen).
 - Gewelddelicten (23 door 20 personen).
 - Wegenverkeerswet overtredingen (16 door 10 personen).
- f. De eerder gepleegde vermogensmisdrijven zijn voornamelijk diefstallen: diefstal van fietsen, auto's, diefstal uit bedrijven en winkeldiefstallen. Verder zijn er drie verdachten eerder aangehouden voor berovingen, vier voor het plegen van overvallen en zes voor heling.
- g. Bij de eerder gepleegde geweldsmisdrijven betreft het in vijf gevallen mishandeling. In totaal is er drie keer sprake van beroving met geweld. Zeven recidivisten maakten zich schuldig aan bedreiging en acht aan vernielingen. Voorts zijn vijf personen eerder aangehouden voor verkrachting. Elf recidivisten zijn aangehouden voor het rijden onder invloed en vijf voor rijden na een rijontzegging.

Het delict

- h. Een ruime categorie van de dealers wordt opgepakt vanwege de handel in harddrugs (42%). Ruim een derde (38,4%) is aangehouden voor softdrugshandel. In 13% van de gevallen had de dealer soft- en harddrugshandel op voorraad. Bij 6,1% van de onderzochte dealers valt uit het dossier niet op te maken in welke drugs wordt gehandeld.
- i. Bij aanhouding zijn de verdovende middelen in beslag genomen. Tabel 3.4 geeft de soort en hoeveelheid in beslag genomen drugs weer. Eén handelaar is aangehouden met maar liefst 124 gripzakjes hennep, maar dat is een uitschieter.

Tabel 3.4: Aantal in beslagnamen van een gespecificeerde hoeveelheid drugs; per type drugs weergegeven.

	Cocaïne	Hasj	Hennep	Wiet	Heroïne	XTC
0-1gram	2		1			
1-5 gram	3					
5-25 gram	1	2	2		1	
>25 gram	3	1	9		1	
1 of meer Pillen						44
Gripzakjes	89	3	124	2	25	
> Kilogram		1	4			

- j. Een meerderheid van de handelaren was alleen aan het werk bij de arrestatie: 59,6%. Ruim een derde (39,4%) was met meerdere personen: 29,3% met een, 15,2% met twee, 27% met vier en ruim 27% met zes medestanders. Van 2% is dit niet bekend.
- k. De pleegplaats is bij 63,6% van de zaken de openbare weg. Bijna tien procent (9,1%) van de arrestanten wordt in een woning gemaakt en 4% in een park. De overige pleegplaatsen zijn een discotheek, een autoweg, een winkel, een loods, het NAC-stadion, een parketzaak en 't IJ. Bij 8,1% van de mutaties wordt de pleegplaats niet vermeld.

4 Harddrugs: een klassieke, geconcentreerde en open scene

4.1 Inleiding

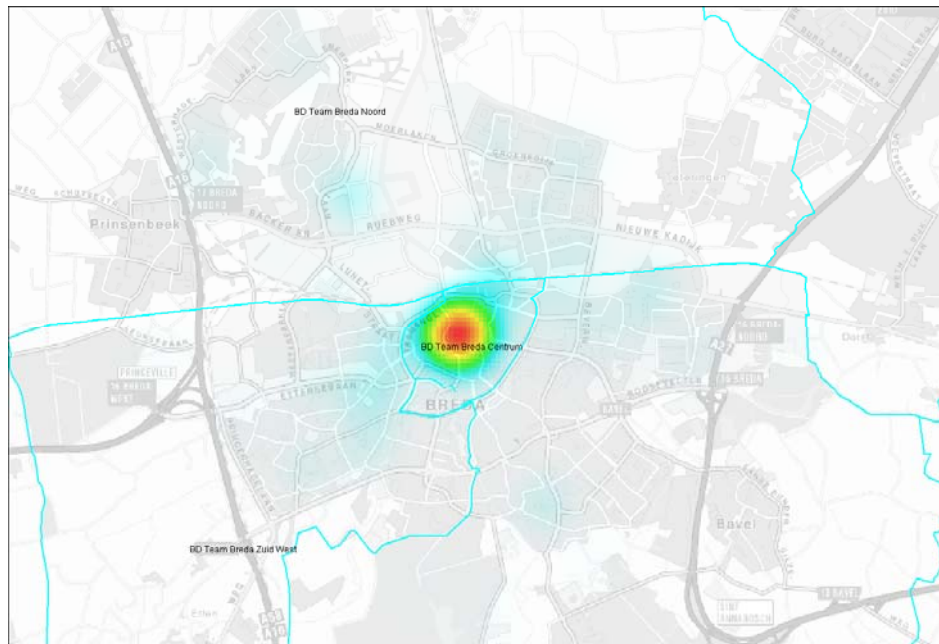
De harddrugscene drukt in vergelijking met de softdrugscene een groter stempel op de stad. De respondenten geven aan dat de overlast van harddrugsgebruikers en de dealers ernstiger is, ook al is de omvang van de softdrugscene weer beduidend groter. De overlast van de harddrugscene heeft voornamelijk te maken met een belangrijke categorie gebruikerstype (archetypische junkies), straatdealers, de sterke geografische concentratie en het open (zichtbare) karakter van de drugscene.

4.2 De Hotspots

Geconcentreerd in het centrum

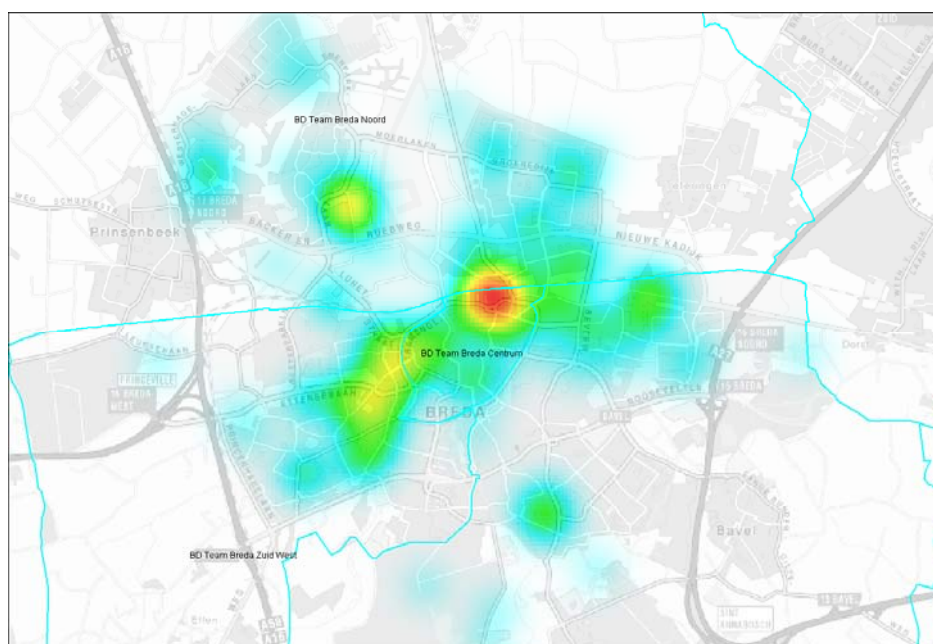
- De harddruggerelateerde overlast en criminaliteit concentreren zich in het centrum van de stad en de directe omgeving daarvan. Op figuur 4.1 hieronder – gebaseerd op politieregistraties – is dit duidelijk te zien. Voornamelijk de klassieke junkies en de overlast die zij veroorzaken, tezamen met het forse drugsgebruik en drugshandel, zijn van invloed op de geregisteerde harddrugsincidenten.

Figuur 4.1: Hotspotkaart o.b.v. alle harddrugs gerelateerde mutaties vanaf 2004-heden.

- De hotspots net buiten het centrum zijn duidelijk te zien op figuur 4.2. Op deze kaart zijn alle mutaties voor het centrum bewust weggelaten. In het oog springen hotspots rondom het station, Valkenbergpark en opvanglocatie 't IJ. Het gaat hier om traditionele junkies. Op en rondom de hotspot bij de Haagweg en Haagdijk - waar zich veel horeca, een coffeeshop, smartshops, belwinkels en growshops bevinden - wordt niet alleen in softdrugs gehandeld: er wordt ook op aanzienlijke schaal harddrugs gedeald en er worden mensen op harddrugsgebruik betrappt. Het gaat hier amper om junkies, want het betreft volgens politierespondenten voornamelijk stappers (jongeren) en drugstoeristen die hier harddrugs kopen en gebruiken.

Figuur 4.2: Hotspotkaart o.b.v. alle harddrugs gerelateerde mutaties vanaf 2004-heden, waarbij alle mutaties van het centrum zijn weggelaten.

- c. Buiten het centrum worden door de politie nauwelijks harddrugsincidenten geregistreerd. In de woonwijken/buurtten is er soms sprake van handel die af en toe overlastgevend is, onder andere als er openlijk wordt gedeald, bijvoorbeeld op speelplaatsen. Hoge Vught, Heuvel en - in mindere mate - de buurten Driesprong en Brabantpark, zijn bij de gemeente en politie 'aandachtswijken', waarvan bekend is dat er af en toe wordt gedeald of in de openbare ruimte wordt gebruikt. De overlast concentreert zich dus met name in de wijken ten westen en ten noorden van het centrum. Het welvarende zuiden van Breda merkt weinig van de harddrugsscene. Er is wel enige overlast van jongeren die op hangplekken harddrugs gebruiken (onder andere speed), vaak voordat zij in het centrum gaan stappen.
- d. Binnen het domein van het politieteam van Breda valt ook het parkeerterrein Hazeldonk aan de A16, vlak bij grensovergang met België. Tot enkele jaren terug was dit een plek waar veel drugstoeristen hun waar bij Nederlandse dealers kochten. De bedrijvigheid daar was zo lucratief dat dealers zelfs uit Rotterdam kwamen. Op initiatief van het korps Rotterdam-Rijnmond is toen een speciale taskforce ingesteld die de handel heeft teruggedrongen.⁴ Sindsdien bestaat bij de lokale politie echter weer het gevoel dat het dealen en drugsrunnen op Hazeldonk weer aan het toenemen is en dat dit zal verergeren als eenmaal de nuloptie in Roosendaal en Bergen op Zoom is geëffectueerd. Op de hotspotkaart van de regio, die in de bijlage is toegevoegd, is de toename in drugsgelateerde mutaties ook duidelijk te zien.

Registraties: niet veelzeggend wat de omvang betreft

- e. Uit de politieregistraties blijkt eens te meer dat de harddrugsscene zich in het centrum van Breda concentreert. Zie tabel 4.1. De cijfers zijn minder hard over de omvang. Dit komt onder meer doordat 'drugs' bij de politie weinig prioriteit heeft. De registratie zegt dus niet veel over de omvang. Het valt wel op dat – zonder beleidswijziging – de registraties van harddrugsincidenten stijgen in de periode van 2004 tot en met 2008. Zie tabel 4.2 Dit stemt overeen met wat respondenten zeggen: de handel, het gebruik en het aantal gebruikers nemen toe, al tast men in het duister in welke mate dit zo is.

⁴ Mede naar aanleiding van deze actie zijn in der tijd de Etoile acties met Franse, Belgische en Nederlandse handhavingsinstanties ingesteld. (www.courage.nl)

Tabel 4.1 Harddrugs gerelateerde mutaties in BPS 2008: tijdstip per wijk

Wijk/gebied	avond	nacht	overdag
City (Centrum e.o.)	5	74	1
breda	8	4	7
Galder	5	0	5
Tuinzicht	4	1	3
Station	3	3	2
Emer	2	1	5
Steenakker	2	1	2
Heuvel	2	1	1
Brabantpark	3	0	1
Valkenberg	1	1	1
Fellenoord	0	1	2
Princenhage	1	0	1
Haagpoort	1	0	1
Totaal	37	87	32

Tabel 4.2: Harddrugs gerelateerde mutaties in BPS 2008: mutaties per maand

	AD 2004	AD 2005	AD 2006	AD 2007	AD 2008
Januari	26	29	42	34	32
Februari	24	25	32	42	25
Maart	28	44	27	39	39
April	33	29	34	40	34
Mei	39	33	37	39	44
Juni	28	25	43	62	35
Juli	28	37	36	30	30
Augustus	18	38	41	52	102
September	41	23	39	29	12
Oktober	37	38	34	33	33
November	36	27	25	29	36
December	34	23	41	29	31
Totaal	372	371	431	458	453

Een geconcentreerde en opmerkelijk open drugscene: de klassieke junks

- f. De archetypische junkscene is voornamelijk te vinden in het spoorgebied, rondom de opvanglocatie 't IJ, waarnaast ook een gebruikersruimte is ingericht. En in de omgeving van het Valkenbergpark en het station: het zogenoemde VAST-gebied, waar veel verslaafden op straat bivakkeren. Het VAST-gebied is een doorgaande (wandel)route tussen het station en het centrum. Het is daarmee een ideale bedelplek. Daarnaast houdt een groep dakloze junks zich vaak op in het centrum om te bedelen, te slapen en ook wel te gebruiken. Deze specifieke groep bestaat volgens de politie en onderzoekers van Novadic-Kentron uit 25 tot 50 personen (Novadic-Kentron, 2008). De totale verslaafdenpopulatie die in dit gebied met regelmaat verblijft wordt geschat op ruim 200. Zij veroorzaken volgens de ingezetenen het overgrote deel van de harddrugsoverlast in Breda. De politie organiseert geregeld een actie.

- g. De situatie in het spoorgebied en met name bij 't IJ vormt een stevig veiligheidsprobleem. Bewoners klagen over de overlast van de junks en dealers (Gemeente Breda, 2007). Bij observaties zagen we veel drugshandel op straat, alsook veel verwaarloosde e.o. zichtbaar gestoorde verslaafden. Er wordt ons bij observaties geregeld harddrugs aangeboden. Rondom de Slingerweg, maar ook ten zuiden van de Singel, hangen zwervers, drugsgebruikers en dealers bijna de hele dag rond. Ook zijn er in deze omgeving veel bedrijfsinbraken en autokraken (Gemeente Breda, 2007). Naast de verwervingscriminaliteit en het dealen resulteert de samenkomst van verschillende typen verslaafden bij 't IJ in een gespannen en geregeld gewelddadige situatie. Zowel dakloze alcoholisten als de harddrugsverslaafden komen daar voor de opvang. Dit leidt tot wrevel en tot opstootjes. Er zijn ook spanningen en geweld binnen de harddrugscene: ruzie om schulden, broodrijd tussen hosselende verslaafden en dealers en onderlinge diefstal. Voorts veroorzaken luidruchtige en soms agressieve alcoholgebruikende junks overlast. In 't IJ kon geen alcohol gedronken worden en ze hingen daarom rond op straat.
- De problemen bij 't IJ zijn in de periode 2005-2007 toegenomen, zo geeft de politie te kennen. Met goede bedoelingen hebben SMO en Bemoeizorg verslaafden geprobeerd aan te trekken en in een traject te plaatsen.⁵ De verslaafden trekken op hun beurt echter weer dealers aan.
- Een (zelf)evaluatie van SMO en Novadic-Kentron (februari 2009)⁶ geeft onder meer een opsomming van enkele doorgevoerde maatregelen:
- Verruiming van de openingstijden van de gebruikersruimten, naar: van 'negen tot negen' (09.00 uur tot 21.00 uur);
 - Verruiming van de openingstijden van de dagopvang, en aansluiting van de openingstijden van de dag- en nachtopvang. In 2008 bezoeken 401 'unieke personen' 't IJ;
 - Een uniform 'intakesysteem';
 - Door middel van zogeheten outreachwerkzaamheden (rond) zwerfende personen vanuit de wijken Schorsmolen en Fellenoord en bedrijventerrein De Mark naar 't IJ halen;
 - Er is een alcoholgebruiksruimte geopend.
- De evaluatie meldt dat er geen onderzoek is gedaan naar de objectieve overlast in de directe omgeving van 't IJ, maar stelt wel het volgende: "er zijn echter wel indirecte aanwijzingen dat bedoelde overlast duidelijk afneemt en dat de veiligheid is toegenomen". Het is onduidelijk of ook het dealen rondom 't IJ af zou nemen volgens deze aanwijzingen. Er wordt niet vermeld of de criminaliteit door de 401 unieke personen die gebruikmaken van 't IJ is afgenomen. Hierdoor kan dus niet de vraag worden beantwoord of de zorg op 't IJ helpt bij het terugdringen van de criminaliteit of recidive. De evaluatie stelt wel dat samen met de politie "wordt gekeken naar het dealen van harddrugs".
- h. De Bredase harddrugscene is open en geconcentreerd op straat en bij een open en zeer laagdrempelige opvangvoorziening ('t IJ), waar openlijk wordt gedeald. Het open karakter van deze klassieke scene brengt enkele nadelen met zich mee (COT, 2007):
- De concentratie van verslaafden trekt dealers aan, ook van buiten de stad.
 - Bij observaties hebben we rondom 't IJ talrijke drugsdeals geobserveerd. Het roept de vraag op of het drugsgebruik van de verslaafden zo wel beheersbaar of gereguleerd raakt: een categorie dealers verkoopt nu eenmaal het liefst zo veel mogelijk;
 - In een grote drugscene is de kans op onderling geweld beduidend. Dergelijk geweld komt ook voor in Breda. Het onderlinge geweld valt moeilijk te beheersen voor de hulpverleners;
 - Verslaafden zien in hun directe leefomgeving drugshandel, drugsgebruik, andere vormen van criminaliteit, onderlinge spanningen e.o. ongezonde

⁵ Zie beleidsparagraaf voor meer uitleg.

⁶ Zie bijlage voor deze evaluatie.

leefgewoonten. Dit heeft een nadelig effect op de levensstijl van de verslaafdenpopulatie.

- i. Een geconcentreerde open drugscene heeft ook enkele voordelen die zich ook aftekenen in Breda. De klassieke junk is in het straatbeeld een soort antireclame voor drugsgebruik, zelfs voor jonge dealers. De concentratie van de drugscene vrijwaart andere delen van de stad van drugsoverlast. Het ontbreken van kleinschalige opvangvoorzieningen voorkomt spanningen in de stad omtrent de opening van dergelijke voorzieningen en de hoge kosten die daarmee gemoeid zijn.

Een geconcentreerde uitgaansscene

- j. De zogenoemde 'weekendgebruikers' in het uitgaanscircuit verklaren een groot deel van de geregistreerde harddrugincidenten. Dit valt af te lezen uit tabel 4.1 en 4.3: een substantieel deel van de incidenten heeft plaats in het weekend, in het centrum en voornamelijk 's nachts. Respondenten geven aan dat er op grote schaal harddrug gebruikt (en gedeald) worden in de uitgaansgebieden op en rondom de Grote Markt, Haagweg en Haagdijk en - in mindere mate - de Boschstraat. De groep weekendgebruikers is echter veel minder dominant aanwezig in het straatbeeld dan de junks. De exacte omvang van de uitgaansgebruikers is dan ook niet bekend. Het staat volgens politie- en horecamedewerkers wel vast dat er veel cocaïne, XTC, amfetaminen en GHB wordt gebruikt door jonge personen in de leeftijd van 15 tot 30 jaar. Novadic overweegt om onderzoek te doen naar het gebruik van uitgaansdrugs.

Tabel 4.3: Harddrugs gerelateerde mutaties in BPS 2008: gemiddeld aantal per dag⁷

	2004	2005	2006	2007	2008
Maandag	7	11	10	14	13
Dinsdag	12	8	13	15	18
Woensdag	1	9	6	9	14
Donderdag	3	7	10	16	14
Vrijdag	19	19	28	50	44
Zaterdag	22	17	26	46	21
Zondag	21	20	27	46	47

4.3 Drugsverslaafden

Een open scene met archetypische junks

- k. De harddrugscene geeft overlast. De categorie 'problematische' harddruggebruikers telt een harde kern van circa 200 man; het gaat hierbij om een schatting van respondenten en een gewogen schatting door de onderzoekers, onder andere op basis van een onderzoek naar dak- en thuislozen en een onderzoek naar verslaafden uit 2008 (Gemeente Breda, 2008; Novadic-Kentron, 2008). Er zijn respondenten die een groei signaleren. Dit past bij een bekend patroon van een open drugscene zoals Breda die kent: zo'n scene resulteert in een simultane en elkaar versterkende toestroom van verslaafden en dealers. Het drugsaanbod is riant en vaak goedkoop. Dit zou – los van beleidseffecten en de beperkte waarde van registraties – de toename van de geregistreerde harddruggerelateerde mutaties kunnen verklaren in de periode 2004 tot en met 2008. Zie tabel 4.2.

⁷ Bij deze en alle andere tabellen in dit hoofdstuk moet opgemerkt worden dat alle harddrugs gerelateerde mutaties uit BPS er in zijn verwerkt. Er kon niet worden uitgesplitst naar type mutaties, zoals bezit of handel.

- l. Een drugsscene - zoals die in Breda - kan alleen geconcentreerd en open zijn zonder streng repressief opjaagbeleid: in dat geval zou de drugsscene zich namelijk verspreiden over de stad en daarbuiten. In enkele andere steden wordt de drugsscene op dit moment 'van straat gehaald' door middel van opvangtrajecten en/of door streng optreden tegen delicten en overtredingen die typisch zijn voor dakloze junkies, zoals bedelen, drugsgebruik op straat, winkeldiefstal of slapen in de openbare ruimte. Respondenten bij de politie en verslavingszorg wijzen erop dat junks vanuit onder meer Tilburg en Rotterdam om die reden naar Breda trekken: soms (zeer) tijdelijk en soms voor langere tijd. In sommige gevallen gaat het om een terugkeer naar Breda. Sommige Bredase verslaafden gaan ook weer naar Rotterdam, omdat in de drugsscene het verhaal gaat dat die stad een aanbodoverschot kent van allerhande vormen van opvangvoorzieningen (dagopvang, nachtopvang, 24-uurs opvang).
- m. Het overgrote deel van de geijkte junkenpopulatie gebruikt verschillende soorten drugs: vaak heroïne e.o. methadon in combinatie met softdrugs of alcohol. Er is een categorie zogeheten 'drunkies': mensen met een dubbele verslaving aan harddrugs en alcohol (zie onder andere Novadic-knetron, 2008).
- n. De meerderheid van de verslaafden zijn autochtone mannen (65 procent) tussen de 20 en 50 jaar. Tussen de 10 en 20 procent is vrouw. Er is dus ook een substantiële categorie allochtone gebruikers, afkomstig uit de Antillen, Marokko, Turkije, Suriname, de Molukken en Polen (Novadic-Kentron, 2008). Respondenten schatten de categorie allochtone verslaafden hoger dan de verdachten die inzake harddrugs zijn aangehouden (zie hoofdstuk 3). Dit komt waarschijnlijk doordat er veel aanhoudingen worden verricht in het uitgaanscircuit.
- o. Van de harddrugsverslaafden kampen velen met een zogeheten 'multiproblematiek': een combinatie van onder meer psychische problemen, verslaving(en) en financiële problemen. Daarbij maakt een groot deel zich schuldig aan verwervingscriminaliteit. De drugsprijs in Breda schommelt tussen de 25 en 45 euro voor een gram heroïne en cocaïne (Dienst Internationale Politie Informatie, 2008). Veel veelpleger zijn dan ook een junk. De delicten die ze plegen lopen uiteen: winkeldiefstal, fietsdiefstal, tasjesroven, autokraak en heling. Straatprostitutie komt relatief weinig voor in Breda: een groepje van slechts zes verslaafde vrouwen tippelt, volgens ingevoerde respondenten, op steeds wisselende locaties verspreid over de stad.
- p. Veel van de junks leiden een geïsoleerd bestaan (dus zonder contact met familie of vrienden) en ze leven vaak – onder meer vanwege schulden - op straat of in laagdrempelige vormen van opvang. Vooral autochtone verslaafden staan er in veel opzichten alleen voor. Allochtone verslaafden hebben vaker nog wel de nodige banden met de familie, waardoor zij soms nog wel ergens terecht kunnen voor een maaltijd of nachtrust (Gemeente Breda, 2008).
- q. De groep op straat zwerfende verslaafden lijkt toe te nemen. Het betreft deels verslaafden die afkomen op de open drugsscene, met 't IJ als een middelpunt. Ze vinden deels wat ze vinden: een drugsaanbod, helers en de nodige hulpverlening, maar geen (structureel) onderdak. Er bivakkeren al enkele jaren zwerfers in het centrum. Het aantal dakloze verslaafden lijkt, volgens de politie, te groeien en zoekt ook buiten het centrum beschutting en slaappleatsen, onder meer onder de Moerlakenbrug.

Uitgaanspubliek en voetbalsupporters: aanwas van verslaafden en geweld

- r. Er wordt veel harddrugs gebruikt in de uitgaanswereld in het centrum van Breda, zoveel staat vast. We hebben het ook probleemloos kunnen observeren. Er is echter geen harde informatie voorhanden over de omvang en aard van het drugsgebruik. Hoe 'veel' er precies wordt gebruikt is dus onbekend en wordt mogelijk door Novadic in kaart gebracht. Wat de aard van het drugsgebruik betreft spreken respondenten elkaar deels tegen: de één meldt dat coke het meest populair is en anderen houden het op GHB. Veel respondenten zijn bezorgd over de leeftijd van de jongste gebruikers (tieners) en over de aanwas van nieuwe verslaafden die zich zo lijkt af te tekenen. Het drugsgebruik resulteert ook in geweld: tussen stappers, maar ook tegenover de politie.
- s. Respondenten bij de politie wijzen op het excessieve drugsgebruik onder de harde kern NAC supporters rondom wedstrijden. In de toiletten van het stadion en supporterscafés zouden de drugs verhandeld en gebruikt worden. Novadic-Kentron en INTRAVAL hebben deze situatie ook beschreven in hun onderzoek naar het middelengebruik van NAC supporters (Novadic-Kentron en INTRAVAL, september 2007). Daarin is echter niet onomstotelijk vast komen te staan dat er daadwerkelijk meer harddrugs worden verhandeld en genuttigd dan daarbuiten. De voetbalwereld en uitgaanswereld zijn deels met elkaar verweven. Hoe het ook zij: er wordt bij voetbalwedstrijden veel harddrugs gebruikt. Het vergoot de kans op voetbalgeweld.

4.4 Drugsdealers

Twee straatmarkten in het centrum

- a. De straathandel in harddrugs is logischerwijs op de locaties geconcentreerd waar de gebruikers zijn: in en rondom 't IJ, bij het station, de Haagweg en Haagdijk, Valkenbergpark en de Willemstraat. Volgens de politie zijn er in Breda amper dealpanden en wordt er hoofdzakelijk op straat en - minder zichtbaar - in horecagelegenheden harddrugs verhandeld. De gemeente houdt bepaalde panden in de gaten.
- b. De uitgaansscene trekt dealers aan. Het drugsgebruik draagt – samen met alcoholgebruik - bij aan het uitgaansgeweld. Dit veiligheidsprobleem wordt door de respondenten echter voornamelijk gedefinieerd (en geregistreerd) als een geweldsprobleem en niet zozeer als een drugsprobleem.
- c. De politie weet dat veel straathandelaren in het Noorden en Westen van Breda wonen. Het gaat vooral om autochtone, oorspronkelijke bewoners en om Marokkaanse handelaren. Dit laatste blijkt niet meteen uit de cijfers, maar agenten met straatinformatie zeggen dat dit komt doordat de pakkans laag is en deze drugshandel daarom niet raakt geregistreerd.
- d. Volgens de politie heeft de losse handel in harddrugs in Breda voornamelijk plaats volgens de zogeheten pizzamethode: verzamelpunten (vaak huizen in woonwijken, waar de drugs worden bewaard) worden gebeld door de klanten en leveringen vinden plaats op verzoek, op een afgesproken tijd en locatie. Dealers werken in piketdiensten en hebben een zakelijke mobiele telefoon die om de zoveel dagen gewisseld wordt. Het is volgens respondenten duidelijk een vorm van netwerkhandel. De handelswijze is heel flexibel en de politie heeft er weinig zicht op.
- e. Er lijkt, zo menen rechercheurs en straatagenten, sprake te zijn van een aanbodoverschot van harddrugs. Dit kan een trend van de afgelopen jaren verklaren: drugsrunners en loopjongens proberen op en rondom scholen en bij hangplekken van jongeren harddrugs te verkopen. Onduidelijk is om welke scholen dit gaat. Dit is zorgelijk omdat het onder meer kan leiden tot aanwas van gebruikers of verslaafden, tot schulden, of schooluitval.

- f. De dealers (en de loopjongens in hun netwerk) zijn in zeventig procent van de gevallen clean en handelen puur uit financieel gewin. Bij het OM staan 178 verdachten als drugsdealers geregistreerd. Opvallend is het aantal jonge dealers, in de leeftijdsgroep 18-24 jaar (zie profielanalyse in hoofdstuk 3).
- g. Een relatief klein deel van de drugshandel ligt in handen van klassieke straathandelaren of wordt georkestreerd door zogeheten drugsrunners. De belangrijkste straatverkoop is volgens de politie en verslavingszorg die aan de junks bij 't IJ en in het VAST-gebied. Er is bij 't IJ een vaste groep van dealers actief. De groep wisselt enigszins en er zijn dagelijks circa vijf dealers actief. Naast de dealers loopt er ook nog een aantal verslaafden als loopjongen rond. Deze verslaafden handelen uit naam van de dealer, in ruil voor een kleine hoeveelheid geld of harddrugs. Per maand worden er rond 't IJ naar schatting van politieagenten tenminste 6.000 bolletjes heroïne of cocaïne verhandeld. De dealers zijn volgens de straatagenten voornamelijk van Surinaamse of Antilliaanse afkomst.

Georganiseerde handel

- h. Naast de junkscene en de uitgaanswereld kent Breda een minder zichtbare vorm van drugshandel: de georganiseerde misdaad die zich toelegt op productie. Een groot deel van de georganiseerde misdaad houdt zich - onder meer - bezig met handel in verdovende middelen. Het betreft volgens de recherche voor het overgrote deel - ook - harddrugs. Dit gebeurt vaak in combinatie met softdrugs (zie hoofdstuk 5). De drugshandel laat zich geografisch niet gemakkelijk duiden. Het leeuwendeel van de productie van onder meer XTC en amfetaminen vindt volgens de politie plaats in bedrijven en loodsen buiten de stad. Op die locaties valt die productie nu eenmaal beter af te schermen dan in een drukke en dichtbevolkte stad. Er is bij gespecialiseerde politiemensen harde informatie voorhanden dat de regio Midden- en West-Brabant wat XTC-productie betreft min of meer het epicentrum is van Nederland.
- i. In de jaren '90 is deze XTC-productie begonnen, gestimuleerd door de ligging van de regio: dichtbij de grens, de doorvoerwegen en de zee. In combinatie met de aanvankelijk tolerante houding van Nederlandse handhavers, was er in Brabant een goed vestigingsklimaat voor de producenten, laboranten en leveranciers van grondstoffen. Mede door internationale druk is de handhaving versterkt, maar de netwerken van handel en productie van synthetische drugs zijn in de regio blijven bestaan. De geografische concentratie van deze handel resulteert in concurrentie: er wordt - ook fysiek - hard gevochten om marktaandeel, grondstoffen en deskundige laboranten. Dit gaat gepaard met geweld, inclusief moord en doodslag.

4.5 Beleid

Algemeen: beleidsproblemen en optimalisatie

- a. Er kan op het drugsdossier een grof onderscheid gemaakt worden tussen het repressieve traject en het zorgtraject. Het repressieve traject kampt bij de aanpak van de harddrugscene met tekorten, omdat de prioriteit uitgaat naar andere dossiers, die - heel legitiem - worden gestuurd door aangiftes, prestatiecontracten en politiek-maatschappelijke wensen. Het zorgtraject kampt met het probleem dat de ongewenste semiautonome trends in de open drugscene - met name rondom 't IJ - zo krachtig zijn dat het moeilijk is om hier binnen de huidige beleidskaders grip op te krijgen.
- b. Het harddrugdossier heeft geen prioriteit bij politie en justitie. Er wordt voorrang gegeven aan onder meer uitgaansgeweld, geweld op straat, vermogensdelicten, overlast en (andere) zaken waarvan (wel) aangifte wordt gedaan (met opsporingsindicaties). Hier komt nog bij dat er door justitie hoge eisen worden gesteld aan vervolging voor drugshandel (forse drugsvondst e.o. verklaringen van kopers), waardoor soms wordt gekozen om te verbaliseren voor drugsbezit en niet voor drugshandel. Het leidt ook tot anticipatie onder het politiepersoneel: optreden tegen

drugshandel – op basis van enkele geobserveerde indicaties voor drugshandel – of drugsbezit heeft weinig of geen zin, zo wordt gedacht, waardoor agenten hun beleidsvrijheid geregeld benutten om tegen andere zaken op te treden. De drugskennis die in het verleden voorhanden was binnen de politie – in de wijkteams, bij de drugsexpert en binnen de recherche – is stevig afgenomen. We spraken politiemensen (bij de districtsrecherche) die trots zijn op de zaken die ze gedraaid hebben, maar die toegeven zelden nog een drugsonderzoek uit te voeren en die geen antwoord durfden te geven op precieze vragen over de huidige stand van zaken in Breda wat betreft de drugshandel, omdat ze dit gewoonweg niet weten.

- c. Het zorgtraject is door de prioriteitenstelling bij justitie en politie dominant op dit beleidsdossier. Er zijn talrijke partijen betrokken bij het zorgtraject: SMO (straatteam), Verticaal, Novadic-Kentron, de GGD en Sociale Zaken. Speerpunten zijn de (centrale) opvang, een actieve benadering van (dakloze) junkies, preventie en voorlichting bij jongeren, behandeling van verslaafden, methadonverstrekking en bemoeizorg. Hiermee wordt met name beoogd om de overlast van de harddrugscene te beperken. Respondenten schetsen een beeld van pragmatische probleemoplossing: hulpverleners richten zich op acute en concrete problemen en pakken deze zo goed en zo kwaad als dat gaat aan. Ze proberen er op straatniveau het beste van te maken, maar ze missen een strategische visie (zie d) die aansluit bij de – groeiende – problemen die ze in hun werk aantreffen.
- d. De beleidstheorie op het harddrugdossier is pragmatisch: geografische concentratie om zo het overgrote deel van de stad te vrijwaren van harddrugproblemen en beheersing van de overlast in de geconcentreerde drugscene. Veel respondenten vinden een dergelijke containment te pragmatisch en missen een professionele en politiek-bestuurlijke strategie, e.g. wat zijn de lange termijn doelstellingen met de aanpak van harddrugproblematiek, wie is waarvoor verantwoordelijk en wie voert er regie op het dossier, om negatieve ontwikkelingen in de klassieke junkiepopulatie en in het uitgaanscircuit met meer succes aan te kunnen pakken.

Politie en justitie

- e. De prioriteit ligt niet op het harddrugdossier (zie onder a). Op het harddrugdossier staat niet de drugshandel centraal, maar de bestrijding van overlast, inclusief het snel optreden tegen een toename daarvan. Dit is deels zeker succesvol, want de mate van overlast die door het publiek en door bezoekers van de stad wordt ervaren is gering in relatie tot de (problematische) aard en (groeiende) omvang van de junkiepopulatie.
- f. Er zijn vermoedens en verdenkingen over substantiële georganiseerde drugshandel en –productie: in feite in het hele district Breda, dus niet alleen in de stad. Er zijn opsporingsindicaties en verdachten. Er worden in het onderzoeksgebied echter zelden strafrechtelijke onderzoeken gestart naar deze georganiseerde criminaliteit. Dit heeft kruip-door-sluip-door gevolgen voor de situatie op straat:
 - Informanten van de CIE haken regelmatig af, omdat er geen actie wordt ondernomen op basis van door hen verstrekte harde informatie over drugshandel;
 - Politiemensen kampen met een schaarste aan middelen. Het vergt een grote inspanning om al het reactieve politiewerk te leveren om en om afspraken over benoemde prioriteiten na te komen. Op beleidsniveau en operationeel niveau worden er daarom zelden initiatieven genomen op een lastig dossier dat geen prioriteit kent: het drugdossier. Er wordt dientengevolge mondjesmaat informatie verzameld over drugshandel of drugsproductie.
 - Drugshandelaren hebben gemerkt dat de pakkans gering is en maken daarvan gebruik.

Dit laat onverlet dat politie en justitie veel tijd spenderen aan (kleinere) drugszaken, maar de pakkans van georganiseerde handelaren blijft ronduit bescheiden. Er worden

arrestanten gemaakt: 13% van alle OM-verdachten die tot dusver in 2009 door politiedistrict Breda zijn aangeleverd, worden verdacht van een drugsfeit. In 2006 ging het om 11%, in 2007 om 15% en in 2008 om 16%.

- g. Op teamniveau zijn agenten en rechercheurs in het korps voornamelijk bezig met zaken die zich dagelijks aandienen. Er wordt veel tijd gestopt in toezicht, noodhulp en de opsporing van geweldszaken en vermogensdelicten, zoals woninginbraken. Drugs is bijvangst, vaak in de vorm van heterdaadjes en opbrengsten bij handhavingsacties. Er worden met regelmaat veegacties gehouden in de omgeving van 't IJ. Deze hebben niet zozeer tot doel om dealers te verwijderen, maar om het gedrag van de dealers te beïnvloeden, in de hoop dat dit leidt tot minder overlast en tot minder 'nevendelicten', zoals mishandeling en afpersing). Het resulteert ook tot in beslag name waarbij de mogelijkheid wordt benut om de kwaliteit van de harddrugs te controleren: is er gevaar voor de gezondheid?
- h. Voor de districtsrecherche hebben drugszaken zeldzaamheidswaarde. Het overgrote deel van de capaciteit wordt gespendeerd aan geweldsdelicten. Er bestaat in het district Breda geen vast rechercheteam dat de focus legt op de bestrijding van drugscriminaliteit. Het district kent wel acht taakaccenthouders die binnen het team verantwoordelijk zijn voor de coördinatie van (soft)drugszaken, zoals het testen van drugs en de ontruiming van hennepkwekerijen. Ze worden overigens wel ingeschakeld voor werkzaamheden op andere taakvelden. Voorts kent het district het zogenoemde District Inzetbaar Team (DIT), dat snel kan worden ingezet voor de aanpak van verschillende vormen van criminaliteit. De focus van het team is inbraak, diefstal, en mishandeling. Daarnaast wordt het team ingezet voor het bestrijden van drugsdelicten in heel het district Breda. Momenteel bestaat het DIT-team uit vier personen. Dit wordt uitgebreid tot zes. Het DIT-team heeft relatief veel kennis van de drugscene. Als ze in een dienst op zoek gaan naar drugshandel, dan resulteert dit zonder uitzondering in meerdere aanhoudingen. Dit onderstreept in hun ogen dat de criminele kansen riant zijn en dat de aandacht van andere agenten niet op het drugsdossier ligt.
- i. De regionale recherche is belast met de opsporing van georganiseerde misdaad. De rechercheonderzoeken worden nog maar zelden gericht op harddrugshandel. Ze krijgt met een omweg nog wel te maken met de georganiseerde drugshandel, omdat veel ernstige delicten (moord, doodslag) of andere vormen van georganiseerde misdaad (vrouwenhandel) worden gepleegd door criminele die ook handelen in harddrugs. Volgens schattingen zouden 90 procent van de onderzoeken naar georganiseerde misdaad indicaties opleveren over betrokkenheid bij harddrugshandel. In zekere zin vormt de aanpak van de XTC-handel een uitzondering op de regel dat er nog maar zelden onderzoek wordt verricht naar de handel in harddrugs. Na veel internationale druk is er bij de Nationale Recherche een XTC-team voor heel Zuid-Nederland opgericht. Er zijn bij de regionale recherche echter weinig mensen vrijgespeeld voor dit dossier. Het team van de Nationale Recherche richt zich op de meest ernstige zaken e.o. op zaken met sterke opsporingsindicaties.
- j. Het openbaar ministerie richt zich op het harddrugsdossier voornamelijk op de productie en handel. Harddrugsbezit wordt meestal alleen beboet en de middelen worden in beslag genomen. Politierespondenten vinden justitie te terughoudend bij het optreden tegen drugshandel: bij aanzienlijke drugsvondsten bestempelt justitie het als drugsbezit.

Het zorgtraject: 't IJ als oplossing en probleem

- k. De hoofddoelstelling van de verslavingszorg lijkt te bestaan uit overlastreductie en preventie. Er wordt samengewerkt tussen de GGD, SMO, IMW, Sociale Zaken, wijkagenten en Novadic-Kentron. Veel geïnterviewde ambulante werkers geven te kennen dat het overleg tussen partners is geconcentreerd op beleidsniveau en dat er onvoldoende operationele afstemming is. Dit resulteert in onrealistische beleidsdoelstellingen. Uitvoerders vinden dat er te weinig resultaten worden geboekt. Ze geven toe niet echt grip te krijgen op de geconcentreerde open drugscene in Breda, al lukt het al doende vaak wel om acute problemen – van individuele verslaafden of overlastproblemen – aan te pakken
- l. De zorgverleners bieden ambulante hulpverlening aan verslaafden, geven vaak voorlichting en zoeken op straat naar 'probleemgevallen'. Sinds 2006 bestaat er een team 'Bemoeizorg'. Enkele zorgpartners (GGD, GGZ, Novadic Kentron en IMW) proberen zorgmijdende verslaafden te benaderen en te plaatsen in een zorgtraject. Novadic-Kentron zet straatwerkers in die zich voornamelijk op jongeren tot 26 jaar richten. Een team van de GGZ houdt zich specifiek bezig met de zwaarste categorie, o.a. de multi-probleem verslaafden. Deze groep heeft zowel zware psychiatrische als verslavingsproblemen en wordt door de reguliere hulpverlening als onbehandelbaar bestempeld. Het GGZ-team richt zich op het "stabiliseren" van deze personen, om ze langzaam te motiveren om zich te laten behandelen.
- m. De concentratie van verslaafden in het VAST-gebied (spoorgebied, Valkenbergpark en rondom 't IJ) is deels zelf gecreëerd. Het is een 'containment-zone' voor junks. Naar schatting 90% van de personen uit de categorie dak- en thuisloze verslaafden (junks) wordt op de één of andere manier opgevangen bij 't IJ. Het bereik is dus groot. Een speciaal straatteam zoekt (dakloze) verslaafden op en probeert hen naar 't IJ toe te trekken. De concentratie houdt verslaafden weg uit de wijken, maar heeft geleid tot een toename van drugsgerelateerde overlast en criminaliteit in het VAST-gebied. Om de leefbaarheid en veiligheid in deze omgeving te verbeteren werken gemeente, politie, NS en het OM samen, op basis van het Convenant Valkenberg Station (VAST). Er is regelmatig overleg en er wordt (gezamenlijk) toezicht gehouden, hetgeen wordt aangestuurd door het politieteam Breda Centrum. Hiermee worden resultaten geboekt. Er zijn minder incidenten en de treinreizigers voelen zich veiliger. De overlast wordt met name in bedwang gehouden op locaties met veel regulier sociaal verkeer, zoals de omgeving van het station. Er resteren problemen rondom 't IJ: een locatie die verslaafden en dealers zich nagenoeg hebben toegeëigend.
- n. Respondenten verschillen van mening over de vraag of 't IJ nu (louter) deel uitmaakt van de oplossing van de Bredase harddrugproblemen of dat het (ook) een probleem op zich creëert. SMO - de beheerder en eigenaar van 't IJ - wil dat de gemeente en de politie buiten 't IJ de openbare orde strenger handhaven. Hoewel SMO zich inspant om de overlast aan te pakken, bijvoorbeeld door de inzet van een straatteam, is dit geen primaire taak. Wat SMO betreft moet de grens van haar taken liggen bij het betrekken van verslaafden bij 't IJ en het tegengaan van de overlast van hun klandizie. Die verantwoordelijkheid houdt dus op bij de aanpak van drughandel voor de deur. Dat is een taak van politie en justitie. Medewerkers van SMO vinden echter ook dat er een soort huisdealers moeten zijn, dus is het ook weer niet de bedoeling dat de politie de rechtsorde al te strikt handhaaft. Gemeente, politie, SMO, Novadic-Kentron, bewoners en ondernemers uit de omgeving van 't IJ hebben een beheersplan opgesteld. Hierin is vastgelegd dat er afspraken worden gemaakt over de handhaving en dat er een beheergroep wordt ingesteld die toeziet op de uitvoering daarvan. Daarnaast worden er jaarlijks metingen van de leefbaarheid en veiligheid uitgevoerd Er is een klachtenlijn en -procedure in het leven geroepen. Er is voor 't IJ een verbeterplan opgesteld. Dit is ingediend in november 2007. Deze is door SMO Breda en Novadic Kentron begin 2009 geëvalueerd, zie de bijlage voor deze evaluatie.

- o. Om het harddrugsgebruik van junks te reguleren heeft methadonverstrekking plaats. De methadon wordt verstrekt op de Korte Raamstraat. Er wordt binnenkort ook een methadonpunt bij 't IJ geopend.
De verslaafden ontvangen nu een weekdosering. Dit leidt tot een actieve handel in methadon onder verslaafden. Daarnaast gebruiken ze de methadon als afbetalingsmiddel bij de dealers. Op 't IJ willen ze verslaafden daarom meteen bij verstrekking de dagelijkse dosering methadon in laten nemen.
- p. SMO probeert de overlast vanwege openbaar drankgebruik van drugsverslaafden te reduceren. Junks die ook alcoholverslaafd zijn trekken de straat op omdat er in 't IJ geen alcohol genuttigd mag worden. Er is sinds kort een alcohol gebruikersruimte ingericht bij 't IJ, in de hoop dit probleem te ondervangen. Deze werd aanvankelijk nauwelijks gebruikt, maar er is nu meer aanloop.
- q. Dakloze jongeren – waaronder verslaafden – kunnen in Breda terecht in 'De Omloop'. Dit is een opvangvoorziening – een pension - voor jongeren in de leeftijd van 16 tot 23 jaar, afkomstig uit de regio West-Brabant. Hier kunnen zij verblijven en er wordt zorg en hulp aangeboden.

5 Softdrugs: regulering, concentratie en groei

5.1 Inleiding

De softdrugscene geeft minder overlast dan de harddrugscene. Dit is - nog los van de HSL en los van eventuele sluiting van coffeeshops in Roosendaal of Bergen op Zoom - geen rustig bezit. De politie neemt namelijk een toename van de klandizie van de coffeeshops (en illegale verkooppunten) waar op de geijkte verkooplocaties: de Haagweg en de Boschstraat. De Bredase coffeeshophouders streven naar politiek-maatschappelijk draagvlak: ze proberen de overlast van hun coffeeshops binnen de perken te houden. Breda telt op de geijkte softdruglocaties – Boschstraat e.o. en Haagweg en Haagdijk e.o. – overduidelijk illegale verkooppunten. De hennepcultuur is georganiseerd, profijtelijk en in toenemende mate gewelddadig.

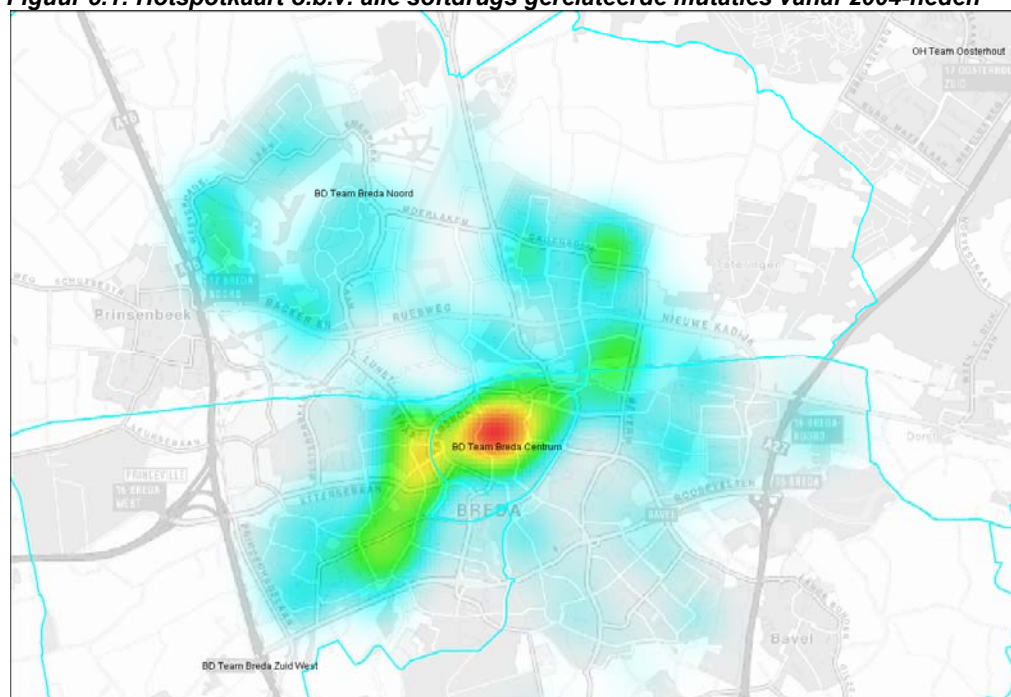
We beschrijven in dit hoofdstuk eerst de hotspots en daarna de softdrugsklanten, met bijzondere aandacht voor de – onzekere situatie rondom – drugstoeristen. Vervolgens gaan we in op de gang van zaken rond gedoogde coffeeshops en op de illegale verkooppunten en de hennepcultuur. Tot slot analyseren we het gevoerde beleid.

5.2 De Hotspots

Concentratie op twee locaties, maar een zekere spreiding van de coffeeshops

- a. De softdrugscene concentreert zich in en rondom het centrum van Breda. Dit valt ook op te maken uit figuur 5.1. De scene is geografisch echter minder aaneengesloten en compact dan de harddrugscene; vergelijk figuren 5.1 en 4.1.
- b. Breda telt twee locaties waar de softdrugscene een open karakter heeft: de softdrugshandel is zichtbaar en de drugstoeristen springen in het oog. Het betreft in de eerste plaats de Haagweg, Haagdijk en omgeving. Deze hotspot telt echter talrijke illegale verkooppunten van softdrugs: smartshops, growshops, cafés, cadeaushops en belwinkels en één gedoogde coffeeshop. Veel panden die door de gemeenten zijn gesloten – of die in de gaten worden gehouden – zijn in deze hotspot gevestigd. De Haagweg en Haagdijk vormen een soort louche uitgaansgebied. Er hangen vooral in de avonduren veel mensen buiten rond. Op figuur 5.1 is duidelijk te zien is dat de hotspot in het verlengde van de Haagweg, richting het Zuiden, doorloopt. In die omgeving was tot oktober 2008 coffeeshop Atlas (Mastbosstraat 23) gevestigd, die inmiddels gesloten is. Sinds de sluiting is de overlast op deze specifieke locatie licht verminderd.

Figuur 5.1: Hotspotkaart o.b.v. alle softdrugs gerelateerde mutaties vanaf 2004-heden

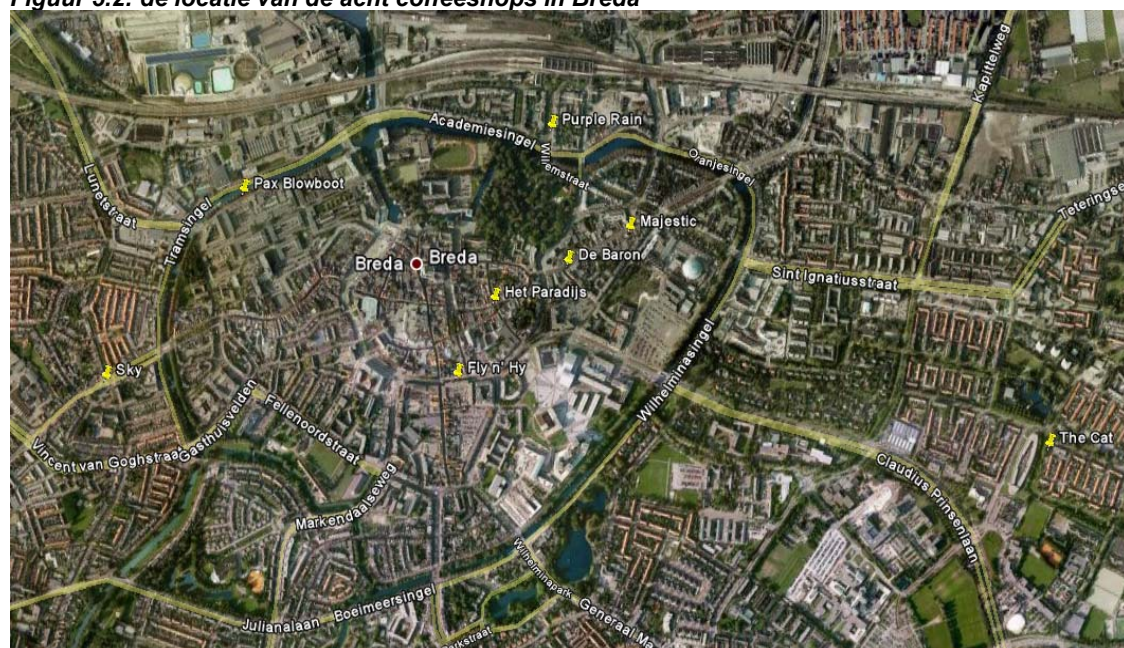
Tabel 5.1: Waar worden verdachten aangehouden: percentage per wijk in het jaar 2008

Wijk	%	Wijk	%
Belcrum	1,75	Hazeldonk	1,75
Biesdonk	1,75	Heuvel	9,36
Boeimeer	1,17	Kesteren	3,51
Brabantpark	4,68	Krogten	5,26
Chasse	1,75	Mastbos	1,17
Centrum	18,13	Muizenberg	2,92
Doornbos-Linie	3,51	Princenhage	5,85
Emer	5,26	Schorsmolen	2,92
Gageldonk	3,51	Station	4,09
Geeren-Noord	5,26	Tuinzicht	8,77
Haagpoort	2,34	Valkenberg	5,26

- c. De tweede Bredase softdrugs hotspot met een open karakter is die in en rondom het station – waar coffeeshop Purple Rain is gevestigd - en de Boschstraat: coffeeshop De Baron en Majestic. De stroom softdrugsklanten is hier zichtbaar, net als de illegale softdrugshandel vanuit onder meer smart- en growshops. Enkele jaren terug was de overlast hier groter: veel geluidsoverlast en rondhangende drugsgebruikers. Door optreden van politie en de gemeente - onder andere het sluiten van een coffeeshop en illegale verkooppunten - is de overlast duidelijk verminderd. Sinds ongeveer een half jaar neemt de overlast weer toe, met name doordat het aantal drugstoeristen merkbaar is toegenomen, zo nemen politiemensen waar.

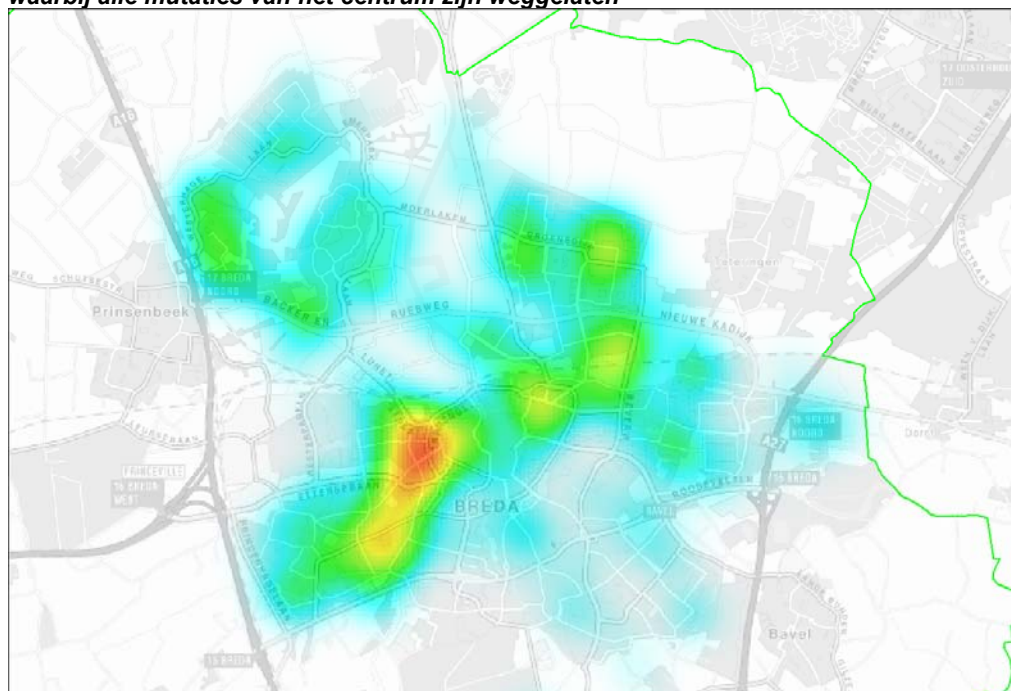
- d. Er zijn in Breda dus twee hotspots met zichtbare illegale softdrugshandel. Breda telt op dit moment acht gedoogde coffeeshops die zijn verspreid over het stadscentrum. Buiten de twee hotspots springen de softdrugshandel en het drugstoerisme niet zo in het oog. Ze domineren het straatbeeld zeker niet. De coffeeshops zijn dus verspreid en vormen buiten de hotspots eerder een verhulde dan een open drugscene. De acht Bredase coffeeshops zijn op de volgende locaties gevestigd:
- Coffeeshop Majestic (Boschstraat 154)
 - Coffeeshop De Baron (Boschstraat 127)
 - Coffeeshop Het Paradijs (St. Annastraat 3)
 - Coffeeshop Pax (Nijverheidssingel 8)
 - Coffeeshop Purple Rain (Willemstraat 12)
 - Coffeeshop Sky (Haagweg 56)
 - Coffeeshop Fly'N Hy (Houtmarkt 23)
 - Coffeeshop The Cat (Martering 1)

Figuur 5.2: de locatie van de acht coffeeshops in Breda

- e. De kweek, teelt en opslag van softdrugs heeft voornamelijk plaats in de sociaal-economisch zwakke(re) wijken in het (Zuid)Westen en Noorden van Breda: onder andere in Tuinzigt, Heuvel, Hoge Vught en Haagse Beemden. Dit valt onder meer op te maken uit figuur 5.4 (zie paragraaf 5.5) met de locaties van panden waar hennepkwekerijen zijn geruimd. Deze concentratie blijkt ook uit figuur 5.3: een zogenoemde hotspotkaart van softdrugserelateerde mutaties waarbij de registraties in het centrum zijn weggelaten.

Figuur 5.3: Hotspotkaart o.b.v. alle softdrugs gerelateerde mutaties vanaf 2004-heden, waarbij alle mutaties van het centrum zijn weggelaten

Registratie: een (lichte) toename en opmerkelijk weinig Belgische verdachten

- f. De politieregistraties verschaffen informatie over de locatie van de softdrugsscene, maar nauwelijks over de omvang ervan. Het softdrugsdossier heeft namelijk geen prioriteit bij de politie. Het valt wel op dat de geregistreerde incidenten toenemen in de periode van 2004 tot en met 2008. De percentuele toename in deze periode komt uit op 73,3%.

Tabel 5.3: softdruggerelateerde mutaties in BPS 2008 : aantal softdrugsmutaties 2004-2008

BREDA	2004	2005	2006	2007	2008	Stijgingspercentage sinds 2004
Januari	28	18	28	18	20	- 28,6%
Februari	8	11	9	17	16	+ 100%
Maart	16	23	16	15	26	+ 62,5%
April	8	15	11	14	14	+ 75%
Mei	3	14	7	22	14	+ 366,7%
Juni	14	9	15	19	23	+ 64,3%
Juli	8	12	10	9	15	+ 87,5%
Augustus	7	6	12	12	17	+ 142,9%
September	7	10	15	10	14	+ 100%
Oktober	6	20	16	20	25	+ 316,7%
November	11	14	22	12	16	+ 45,5%
December	4	12	21	9	8	+ 100%
	120	164	182	177	208	+73,3%

- g. In 2007 houdt de politie in totaal 333 verdachten aan voor een softdrugsdelict. In 2008 groeit dit aantal naar 353. De meeste verdachten zijn tussen de 18 en 44 jaar oud, met een piek in de leeftijd van 25 tot 34 jaar. Het valt op dat het aantal minderjarige arrestanten in 2008 stijgt: van 6 in 2007 naar 24.

Tabel 5.4: softdrugsgelateerde mutaties in BPS 2008: leeftijdsklasse van aantal softdrugsverdachten

Leeftijdsklasse	2007	2008
0-5 jaar	0	0
6-11 jaar	0	0
12-17 jaar	6	24
18-24 jaar	75	75
25-34 jaar	105	123
35-44 jaar	75	75
45-54 jaar	48	32
55-64 jaar	18	19
65+	6	5
Totaal	333	353

- h. Het overgrote deel van de verdachten heeft de Nederlandse nationaliteit. Op grote afstand volgen verdachten met de Franse, Marokkaanse en Turkse nationaliteit. Nationaliteit is heel wat anders dan etniciteit. Vrijwel alle respondenten zijn gelijkgestemd: veel verdachten (met de Nederlandse nationaliteit) zijn van Marokkaanse komaf. Het valt voorts op dat er in 2008 slechts vier verdachten met de Belgische nationaliteit zijn aangehouden.

Tabel 5.5: softdrugsgelateerde mutaties in BPS 2008: nationaliteit en geboorteland verdachten

Nationaliteit	2007	2008	Beide jaren	Geboorteland	2007	2008	Beide jaren
Nederlandse	242	279	6	Nederland	189	239	5
Franse	37	28	0	Frankrijk	36	23	0
Marokkaanse	16	14	2	Marokko	27	20	2
Turkse	10	12	1	Turkije	20	17	2
Belgische	6	4	0	Joegoslavië	5	7	0
Bulgaarse	1	3	0	Faeröer	2	6	0
Sloveense	1	2	0	België	8	5	0
Litouwse	0	2	0	Vietnam	1	3	0
Luxemburgse	0	1	0	Nederlands Indië	0	3	0
Vietnamese	0	1	0	Indonesië	1	3	0

- i. Uit tabel 5.6 blijkt dat er relatief weinig softdrugsmutaties worden geregistreerd op maandag, zaterdag en zondag. Uit gesprekken met respondenten bij de politie en de gemeente blijkt dat in het weekend wel de meeste overlast wordt ervaren. Dit duidt op een beleidseffect: in het weekend gaat de prioriteit van de politie namelijk uit naar andere dossiers, zoals voetbal, uitgaansgeweld en harddrugs.

Tabel 5.6: softdrugsgelateerde mutaties in BPS 2008: per dag van de week

Dag/jaar	2004	2005	2006	2007	2008	totaal
Maandag	17	22	24	12	18	93
Dinsdag	24	19	29	34	38	144
Woensdag	24	30	37	24	34	149
Donderdag	19	30	27	32	38	146
Vrijdag	11	18	20	22	34	105
Zaterdag	2	11	20	19	21	73
Zondag	8	15	14	14	19	70
totaal	105	145	171	157	202	780

5.3 Softdrugsklanten: drugstoeristen als onzekere factor

- a. De toename van de softdrugsgelateerde mutaties - zie punt g in paragraaf 4.2 - valt niet toe te schrijven aan een beleidseffect, want de politie heeft er geen extra aandacht aan geschonken, zo verklaren respondenten met straatkennis in koor. Deze respondenten zijn ook eensluidend in hun - op straatkennis gebaseerde - oordeel: het aantal softdrugsklanten neemt toe, in het bijzonder het aantal drugstoeristen. Deze trend valt ingevoerde politiemensen sinds ongeveer een half jaar op. Ze erkennen wel dat dit niet gepaard gaat met "echte" of "enorme" overlast, zoals die wel bestaat in enkele steden dichterbij de grens. Respondenten geven de volgende verklaringen voor de toename van het aantal softdrugsklanten:
- Vanwege de sluiting van coffeeshop Checkpoint in Terneuzen reizen softdrugstoeristen door naar Breda. De precieze omvang van deze toestroom is niet bekend, maar politiemensen hebben dit soort toeristen gesproken.
 - Politiemensen stellen ook al vast dat er - sinds de aankondiging van de voorgenomen sluiting van coffeeshops in Roosendaal en Bergen op Zoom - softdrugstoeristen zijn die niet meer of niet alleen naar deze twee steden gaan, maar die (ook) naar Breda komen. De precieze omvang is wederom onbekend. Uit een straatenquête die is afgenomen onder drugsklanten in Roosendaal en Bergen op Zoom blijkt dat een categorie van deze drugsklanten goed op de hoogte is van het gedoogde softdrugsaanbod in Breda en ook nu soms al naar Breda komt. De politie heeft geconstateerd dat sinds de invoering van het overgangsbeleid in Bergen op Zoom en Roosendaal het aantal drugstoeristen in Breda toeneemt. Beelden en feiten blijken in elkaar over te lopen: sommige drugstoeristen (waaronder enkele Belgen) hebben ons namelijk laten weten dat het een nadeel is van Roosendaal en Bergen op Zoom dat daar nog maar 3 gram softdrugs kan worden gekocht, maar deze bovengrens is louter voorgenomen en niet doorgevoerd.
- b. Uit de in Roosendaal en Bergen op Zoom afgenomen straatenquête blijkt dat veel softdrugstoeristen het een prettig of legitiem idee vinden om softdrugs te kopen in een gedoogde coffeeshop. Ze verplaatsen hun drugs aankopen dus niet zomaar van een gedoogde coffeeshop naar een illegaal verkooppunt. Van bekende softdrug hotspots de Molenstraat in Roosendaal en het Sint Katharinaplein in Bergen op Zoom is het centrum van Breda respectievelijk 18 en 27 minuten rijden.
- c. Het valt op dat er minstens zoveel Franse softdrugstoeristen naar Breda komen voor softdrugsinkopen als Belgische drugsklanten (zie tabel 5.5). De Franse drugstoeristen komen voornamelijk via de E17 en daarna de E19 vanuit Lille (via Gent en Antwerpen) naar Breda. De reistijden zijn relatief kort: vanuit centrum Lille tot centrum Breda is het 1 uur en 45 minuten rijden. De Belgische softdrugsklanten gaven en geven massaal de voorkeur aan Terneuzen, Roosendaal en Bergen op Zoom. De reistijd naar die drie steden is korter en het zijn vertrouwde softdrugsroutes geworden waarvoor in België veel mond-tot-mond reclame wordt gemaakt. Ook als een beperkt percentage van de vele softdrugstoeristen die voorheen - per auto - naar Terneuzen, Roosendaal of

bergen op Zoom reisden nu (vaker) naar Breda komt, dan kan dit leiden tot een substantiële toename van het aantal softdrugstoeristen in Breda.

- d. Het HSL tracé loopt vanaf Antwerpen via Breda naar Amsterdam. De snelle trein verkort de reistijden aanzienlijk: de reis van Parijs naar Breda duurt bij ingebruikname nog maar 2 uur en 7 minuten. Vanuit Brussel en Antwerpen staat men in respectievelijk 47 en 10 minuten op het station Breda. De snelle treinreis vergroot de kans dat Belgische drugstoeristen naar Breda komen aanzienlijk, zo benadrukken respondenten, zeker als dit ook gepaard gaat met beperkende maatregelen ten aanzien van de gedoogde drugsverkoop in andere steden, zoals Terneuzen, Roosendaal en Bergen op Zoom.
- e. Respondenten van de politie schatten in dat de toename van het aantal Belgische softdrugstoeristen uit Westelijk België fors zal zijn bij sluiting van alle gedoogde coffeeshops in Bergen op Zoom en Roosendaal. Breda is simpelweg de volgende halte: vanuit België de eerste grote stad met gedoogde coffeeshops. Ze baseren deze inschatting mede op enige vermenging van de gedoogde scene in Breda met die in Roosendaal. De coffeeshopeigenaar van Purple Rain (Breda) bezit tevens de drukbezochte coffeeshop Yellow Moon (Roosendaal). Een respondent: "Wat zou jij doen: afscheid nemen van je klanten of ze uitnodigen in Breda?".
- f. Het openbaar ministerie heeft bepaald dat drugstoeristen per auto 5 gram hennep in bezit mogen hebben. Dit is een verandering van het beleid. Voorheen mocht iedere persoon 5 gram hennep in zijn bezit hebben. De consequentie is dat als er vier personen in een auto zitten, ze in het oude beleid 20 gram hennep bij zich mochten hebben, waar dat nu nog maar 5 gram is. Deze beleidsverandering heeft geleid tot een gedragsreactie. Het carpoolen is afgenomen: meer drugstoeristen komen alleen of met z'n tweeën - per auto – naar Brabantse steden. De politie vindt het wederom moeilijk om de omvang van dit effect in te schatten.
- g. Respondenten uit de verslavingszorg en de coffeeshopeigenaren vrezen dat de balans die momenteel bestaat in Breda, verstoord kan raken door een beduidende toename van het aantal softdrugstoeristen. Op dit moment blijft de overlast van softdrugstoeristen binnen de perken. Het is beduidend minder dan de harddrugsoverlast in Breda en dan de softdrugsoverlast in grenssteden waar softdrugsroutes naartoe voeren. De softdrugsoverlast blijft in Breda beperkt tot de hotspots en bestaat uit verkeersoverlast en parkeerdrukke. De softdrugsoverlast drukt geen stempel op het stadsleven. Dit komt ook door de precieze situering. Een deel van de Boschstraat kent overlast en heeft sinds een half jaar te maken met een toename hiervan, zo verklaren respondenten van politie en de gemeente. Maar aan de andere kant van deze straat begint het ronduit sfeervolle stadscentrum van Breda: met horeca en een goed winkelaanbod. Hier komt bij dat de coffeeshophouders proberen om de balans te bewaren: zie 5.4.
- h. Er is geen harde informatie beschikbaar over de aard en samenstelling van de coffeeshopklanten in Breda. De Bredase coffeeshophouders – verenigd in het ABC – laten momenteel onderzoek verrichten naar de omvang, kenmerken en achtergronden van hun klanten.
- i. Er wordt een toename geconstateerd van het softdrugsgebruik in zwerfjongerenpension 'De Omloop' (Novadic Kentron, 2008:29-32). Deze jongeren hangen vaak rond in de buurt van coffeeshops en in het Valkenbergpark (Novadic Kentron, 2008:30). Zij treffen hier andere lokale jongeren. Respondenten uit de verslavingszorg en de gemeente geven aan dat jongeren te vinden zijn op hangplekken in de buurt Schorsmolen, met name in de hallen en portieken aan de Middellaan. Op de hangplekken wordt veel softdrugs gerookt. Sommigen spreken van softdrugsverslaving en ongunstige effecten daarvan (schooluitval, schuldenopbouw) (Novadic Kentron, 2005:31-32). Wij laten de discussie over de vraag of

softdrugsverslaving bestaat rusten. Het signaal onderstreept wel dat ook het lokale softdrugsgebruik aandacht verdient en op onderdelen wel degelijk problemen op kan leveren: eerder nog voor de gebruikers dan voor de buurt.

5.4 Gedoogde coffeeshops: balanceren

- a. De politieregio Midden- en West-Brabant telt 35 coffeeshops, waar volgens de boeken 168 personeelsleden werken. Alle coffeeshops zijn gevestigd in een woon- of winkelgebied. Van de 168 betrokkenen heeft 46% antecedenten opgebouwd. Precies 18% wordt in een register gekoppeld aan zware criminaliteit. Dit is minder dan in andere (grens)regio's: dit percentage komt in Limburg Zuid en Brabant Noord boven de 40% uit (Politie, 2008:40-41).
- b. De gemeente Breda telt acht coffeeshops (zie onder paragraaf 5.2.d), waarvan de meerderheid zich in het centrum van de stad bevindt. Deze coffeeshops zijn verenigd in de vereniging Actieve Bredase Coffeeshops (ABC). Naast de huidige acht coffeeshops biedt het beleid van de gemeente Breda ruimte aan nog één coffeeshop in het centrum van de stad (Nota coffeeshopbeleid Breda 2006, 2005). Een potentiële exploitant is op zoek naar een geschikte locatie. Coffeeshopeigenaren dienen zich aan strenge voorwaarden te houden, waaronder de gemeentelijke sluitingscriteria en de AHOJ-G criteria. Indien de coffeeshop zich niet aan de voorwaarden houdt, heeft de gemeente de bevoegdheid om bestuursdwang uit te oefenen en de coffeeshop voor een bepaalde periode te sluiten (zie paragraaf 5.5 d).
- c. De afgelopen vier jaar hebben de coffeeshops weinig overtredingen begaan (Nota coffeeshopbeleid Breda 2006, 2005). Coffeeshopeigenaren willen niet het risico lopen dat hun zaak wordt gesloten. Ze weten dat politie en gemeente controleren. Voor zover er overtredingen worden begaan, betreft het vaak schending van schier onmogelijke regels omtrent de verkoopvoorraad. Of softdrugsverkoop aan of in de aanwezigheid van minderjarigen.
- d. Coffeeshopvereniging ABC streeft naar politiek-maatschappelijk draagvlak. Het is voor de coffeeshopeigenaren van groot belang dat de omgeving geen of beperkte overlast ervaart: het kan leiden tot sluiting. De gemeente is op hoofdlijnen tevreden over de opstelling en over het functioneren van de acht coffeeshops.
- e. De meeste coffeeshops in Breda kennen een verplichte sluitingstijd om 23:00 uur; twee coffeeshops mogen enkele dagen tot 00:00 uur open zijn. Volgens de verslavingszorg wordt daarmee voorkomen dat softdrugsklanten eerder op de avond - vanwege sluiting van de coffeeshops - hun heil zoeken bij illegale verkooppunten.
- f. Ingevoerde politierespondenten nuanceren het beeld van een gemeenschappelijke Bredase coffeeshopbranche die zorgvuldig waakt over de grenzen van de regels en over het draagvlak. Zij geven toe dat de shops front stage de overlast proberen te beperken, maar back stage zouden er forse onderlinge verschillen zijn. Zij maken onderscheid – dat natuurlijk niet absoluut is; het attendeert op onderlinge verschillen, maar de praktijk is veelkleuriger - tussen bonafide en malafide coffeeshops. De politie respondenten wensten niet aan te geven welke coffeeshophouders zij als malafide classificeerden. De bonafide coffeeshops hebben goede kwaliteit wiet, vaste handelspartners in de bevoorrading en vaste klanten. Ze houden zich aan de regel dat per klant per dag maximaal 5 gram wiet verkocht mag worden. Ze verkopen niet aan minderjarigen.
De malafide shops hebben een geheel ander profiel. Zij houden zich niet aan de regels en hebben een veel meer fluïde en sterk gecriminaliseerd netwerk van bevoorrading. De klantenkring van de malafide shops wisselt sneller. Respondenten verschillen van mening over de precieze categorisering of typering van concrete coffeeshops.

- g. Respondenten geven vrijwel allemaal aan dat zij onder de geldende omstandigheden weinig gunstige effecten verwachten van de sluiting van bestaande coffeeshops in Breda. Ze denken dat dit louter zou leiden tot verplaatsing van klantenstromen: van de gesloten coffeeshops naar (vooral) andere coffeeshops of naar illegale verkooppunten.
- h. De respondenten – waaronder niet in de laatste plaats de coffeeshopeigenaren - zijn ongerust over de verwachte toename van het aantal drugstoeristen in Breda. Dit kan leiden tot overlast en tot druk op de coffeeshops. Coffeeshopeigenaren vrezen sluiting.

5.5 Illegale softdrugshandel en teelt

Straathandel: Marokkaanse dealers en doorverkoop

- a. Straathandelaren in softdrugs richten zich volgens respondenten van de politie in toenemende mate op scholen (zie hoofdstuk 4.4) en hangplekken. Politie en verslavingszorg nemen waar dat de straathandel gedomineerd wordt door jonge Marokkanen, die zelf geen drugs zouden gebruiken. Ze zijn uit op financieel gewin en profiteren van de geringe pakkans en beperkte strafmaat. Het pushgedrag van straathandelaren draagt bij aan de door respondenten gesignaleerde stijging van het softdrugsgebruik onder (minderjarige) jongeren in Breda.
- b. De straathandel in softdrugs bestaat deels uit doorverkooppraktijken. Jongeren laten meerderjarigen softdrugs kopen (in een coffeeshop) en brengen dit vervolgens op straat aan de man. Dit speelt zich deels af binnen kringen van vrienden en bekenden, waardoor het een informele en niet criminele sfeer krijgt.

Gesloten panden: vaak illegale verkooppunten met Marokkaanse handelaren

- c. Breda telt, met name op de beschreven hotspots, talrijke panden die in verband worden gebracht met de illegale verkoop van softdrugs. De gemeente treedt hier tegen op met behulp van artikel 13b Opiumwet. De volgende panden zijn gesloten (begin jaren '90 tot heden) op grond van dit artikel:
 - Smartshop Mon Ami / Jamaica (Ginnekenweg 73)
 - Theehuis Salon du Tipaza / Koffie- en theehuis Sunrise / Coffeeshop Mascara (Haven 11-13)
 - Cadeauboetiek "Moulin Rouge" (Haagdijk 3)
 - Growshop JaJa Grow B.V. (Koele mei 26)
 - Growshop De Thuiskeker (Haagweg 22)
 - Pharaon (Haagdijk 75)
 - Turks Koffiehuis Taksim (Tramsingel 95)
 - Café Atlas (Mastbosstraat 23-25)
- d. De gemeente heeft een coffeeshop gesloten (mei – oktober 2008) vanwege het overtreden van de sluitingscriteria (zie paragraaf 5.6): coffeeshop Mediteranee-Rif (Ginnekenweg 68). Coffeeshop Atlas (Mastbosstraat 23-25) is gesloten in 2003 en daarna niet meer gedoogd. De zaak is later gesloten als illegaal verkooppunt en in 2008 is de zaak gestopt na opzegging van de huurovereenkomst. Coffeeshop La Ruelle (St. Annastraat 15) is gesloten vanwege de criminele patronen.
- e. Zes van de tien gesloten zaken waren in handen van mensen van Marokkaanse komaf. Drie zaken hadden een autochtone Nederlandse eigenaar en één werd gerund door een Turk. Het leeuwendeel van de panden die in de gaten worden gehouden door de gemeente en de politie heeft een eigenaar van Marokkaanse origine.

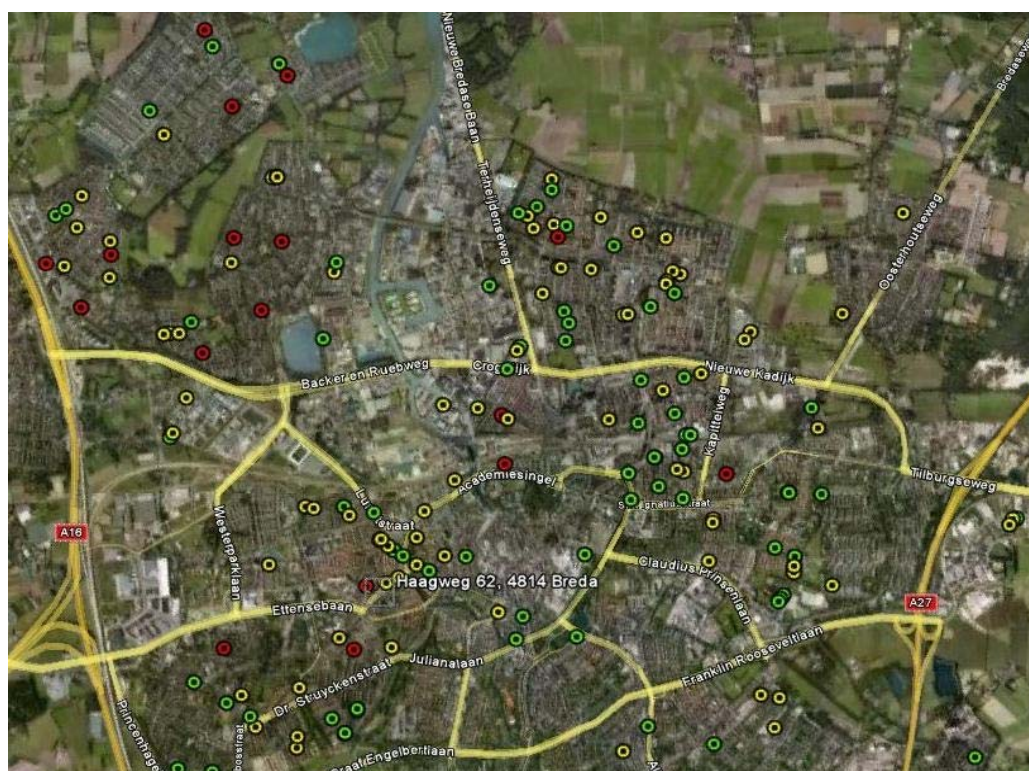
Hennepteelt: omvangrijk, georganiseerd en profijtelijk

- f. In de politieregio Midden en West Brabant zijn in totaal 834 plantages opgerold in de periode van 1 januari 2005 tot 1 februari 2006 (Politie, 2008:21-28):
- De meeste telers kweken in woningen (650 plantages). Zij kweken gemiddeld 775 planten.
 - Er zijn 110 kwekerijen aangetroffen in een bedrijfspand. Die kwekerijen telden gemiddeld 1.392 planten per plantage.
 - Er zijn 28 plantages – met gemiddeld 594 planten – aangetroffen en geruimd in de buitenruimte.

Het aantal kwekerijen in en direct rondom Breda wordt geschat op minimaal 300 en maximaal 1.500.

- g. Bijna alle kwekerijen (90%) zijn gevestigd in de bebouwde kom. Van de kwekers manipuleert 60% de stroomvoorziening (Politie, 2008:29). Precies 3% van de kwekerijen is beveiligd. Het betreft grote kwekerijen. De beveiliging varieert: waakhonden, boobytraps, maar ook (zwaar) bewapend personeel (Politie, 2008:28-29). De politie constateert dat kwekerijen steeds zwaarder bewaakt worden.

Figuur 5.4: Geruimde kwekerijen

- h. Tweederde van de woningen van waaruit geteeld wordt, is een huurwoning: vaak een sociale huurwoning (Politie, 2008:26-28). De politie stelt dat telers vaak komen uit de sociale onderklasse en de meeste telers verkeren in een slechte financiële situatie. In een aantal gevallen verzorgen zij zelf de kweek, waarbij de inrichting en startkosten betaald worden door een organisatie. In andere gevallen verhuren zij een deel van hun woning. Deze plantages worden niet zelden verzorgd door mensen uit het Oostblok. Er is veel concurrentie op de teeltmarkt. Zowel het criminaliteitsbeeld als de politierespondenten geven dit aan. Organisaties verdringen elkaar in hun zoektocht naar telers. Deze concurrentiestrijd is gewelddadig en vaak intimiderend voor telers. Afpersing, bedreiging en mishandeling komen regelmatig voor. Bij ontdekking van de

kwekerij blijft de criminele organisatie vrijwel altijd buiten schot. De verdachten geven geen namen door. Soms betaalt de criminele organisatie de boete die verdachten opgelegd krijgen. Het komt daarentegen ook voor dat de criminele organisatie – bij ontdekking - de teler verantwoordelijk stelt voor het verlies van de productie en vergoeding van de inkomstenderving eist (Politie, 2008:58-59).

- i. Slechts 2 tot 3% van de thuistelers kweekt voor eigen gebruik. Volgens politierespondenten probeert ongeveer 10% van de telers een klein beetje bij te verdienen. De overige telers werken vrijwel allemaal georkestreerd en zijn gericht op financieel gewin. Van die categorie wordt meer dan de helft uitgebuit door een organisatie. Vrijwel alle uitgebuite telers komen uit een sociaal zwak milieu en tonen weinig mentale weerbaarheid.
- j. Precies 76% van de personen die betrokken zijn bij opgerolde kwekerijen in Midden en West Brabant heeft antecedenten. Veel voorkomende antecedenten zijn: softdrugsdelicten (77%), vermogensdelicten (66%) en geweldsdelicten (40%). Ruim 20% van de deze personen komt voor in het register zware criminaliteit (Politie, 2008:30-32).
- k. De politie heeft geconstateerd dat de vraag naar softdrugs het afgelopen jaar sterk is gestegen. Ze constateert ook dat de export van softdrugs naar Frankrijk, België en Groot-Brittannië toeneemt. Een politierespondent geeft aan dat tussen de 60 en 70% van de teelt bestemd is voor het buitenland.
- l. Enkele Turkse families worden in verband gebracht met de organisatie van een groot aantal hennepkwekerijen in Breda.
- m. Hennepsteelt is buitengewoon lucratief. Een kilo hennep kost in Nederland circa 3.000 euro. Een oogst van 200 planten levert tussen de 9.000 en 12.000 euro op. Bij een gemiddelde oogst van 775 planten (in woningen) loopt de winst dus op tot tienduizenden euro's. De strafmaat voor hennepsteelt is relatief laag, dus heel rationele keuzen kunnen aan dit strafbare feit ten grondslag liggen. In het buitenland is hennep beduidend duurder dan in Nederland. In Engeland brengt een kilo hennep bijvoorbeeld 7.000 euro op. Dit verklaart de – stijgende - export.
- n. Er gaat veel contant geld om in de softdrugswereld. Dit verklaart de ripdeals en het wapenbezit.
- o. De kredietcrisis zal hoogstwaarschijnlijk leiden tot een toename van de hennepsteelt, alsook tot een verdere toename van het onderlinge geweld. De behoefte aan contant geld neemt toe en daarmee de kans op ripdeals.

Growshops: verwevenheid met zware criminaliteit

- p. De regio Midden en West Brabant telt 76 growshops. Daar zijn 228 personen bij betrokken. Precies 53% van die personen heeft antecedenten: softdrugs (67%), vermogensdelicten (67%) en geweldsdelicten (59%). In totaal staan maar liefst 115 van de 228 betrokkenen staan genoteerd in het register zware criminaliteit. Breda telt 6 growshops en 8 smart-/headshop. De meeste zijn gevestigd op een industrieterrein. Respondenten stellen dat growshops – veel meer dan coffeeshops - zijn verweven met de georganiseerde criminaliteit (Politie, 2008:10-20).

Criminele groeperingen: ook softdrugs

- q. De politie telt in de regio Midden-West Brabant vijf groepen met grootschalige productie en of handel in softdrugs als kernactiviteit. Daarnaast begeven negen groepen zich op de hennepmarkt, die zich naast softdrugshandel ook bezighouden met ontvoering, afpersing, vuurwapenbezit, import en handel in harddrugs, productie van en handel in XTC, fraude, mensensmokkel, vrouwenhandel of voertuigcriminaliteit

(Politie, 2008: 58-59). Volgens een politierespondent betreft het (etnisch) homogene organisaties die deels grensoverschrijdend opereren. Een Turkse criminele organisatie verhandelt heroïne en wiet, een Antilliaanse organisatie richt zich op cocaïne en wiet. Zogenaemde kampers en enkele autochtone groepen handelen in cocaïne, amfetamine en wiet. Deze zwaar criminele organisaties werken bij de productie van softdrugs met katvangers: telers die de grootste kans lopen gepakt te worden, durven de namen van mensen die de teelt organiseren niet prijs te geven aan de politie (Politie, 2008:59). De leden van deze criminele verbanden beschikken over criminele antecedenten, maar zijn relatief vaak nog nooit opgepakt vanwege (soft)drugshandel, maar bijvoorbeeld wel voor vermogens- en geweldsdelicten.

- r. Respondenten van de politie geven aan dat de softdrugshandel in en rondom Breda resulteert in meer en meer ripdeals. Het onderlinge geweld in de criminele softdrugswereld komt tot uitdrukking in wapenbezit en wapengebruik, inclusief afrekeningen. Kwekerijen worden zwaar beveiligd. De politie is gestuit op schokdraad met een dodelijk voltage, valdeuren, slingerende boomstammen en geautomatiseerde wapens. De politie brengt 15% van de moord- en doodslagzaken in de regio Midden-West Brabant in verband met de georganiseerde teelt van hennep. Het zou inmiddels gaan om de helft van de moordzaken.

5.6 Beleid

Coffeeshopbeleid

- a. Het uitgangspunt van het coffeeshopbeleid is het beschermen van de openbare orde en veiligheid en het beperken van de negatieve effecten op het woon- en leefklimaat, zoals overlast. Het huidige beleid is gebaseerd op de nota Coffeeshopbeleid Breda 2006 (gemeente Breda, 2005). Deze nota is de opvolger van het coffeeshopbeleid uit 1999. In het coffeeshopbeleid Breda is vastgesteld dat een maximum aantal van 9 coffeeshops in de gemeente wordt gedoogd. Op basis van art. 13b Opiumwet heeft de burgemeester de bevoegdheid gekregen om een voor het publiek toegankelijk lokaal, waarin een Opiumwetmiddel wordt verkocht, afgeleverd of verstrekt, te sluiten en te verzegelen.
- b. De gemeente Breda heeft de landelijke AHOJ-G criteria aangevuld met enkele aanvullende sluitingscriteria, waaronder criteria die betrekking hebben op de situering van de coffeeshops, de activiteiten en gedragingen in en rond de coffeeshops, het aantal coffeeshops en de uitgifte van gedoogverklaringen. Door deze aanvullende eisen is de burgemeester bijvoorbeeld bevoegd om een coffeeshop te sluiten indien deze zich binnen een straal van 250 meter van een school bevindt. Ook kan hij ingrijpen wanneer 3 of meer coffeeshops zich binnen een straal van 300 meter van elkaar bevinden of wanneer de coffeeshop niet is gevestigd in de binnenstad (gemeente Breda, 2005:5-15). De 18 geboden en verboden zijn:
 1. Maximaal 9 coffeeshops in Breda
 2. Geen vestiging in de buurt van scholen en/of jongerencentra
 3. Concentratie coffeeshops: niet meer dan 3 binnen een straal van 300 meter
 4. Geen vestiging in een woonomgeving
 5. Geen vestiging buiten de binnenstad
 6. Verbod op affichering
 7. Verbod op handel in drugs
 8. Ernstige overlast dan wel ernstige aantasting van woon- en leefklimaat
 9. Verkoop aan dan wel aanwezigheid van jeugdigen
 10. Grote transacties: niet boven de 5 gram
 11. Grote handelsvoorraad: niet boven de 500 gram
 12. Slecht levensgedrag van de exploitant / eigenaar

13. Criminele activiteiten van de eigenaar / exploitant
14. Verbod op verkoop op of aan de weg of in de buurt van een school
15. Overtreding sluitingstijd: tot 23:00
16. Verkoop dan wel aanwezigheid alcoholhoudende drank is verboden
17. Afwezigheid leidinggevende tijdens openingstijden
18. Niet beschikken over een gedoogverklaring

- c. Voor overtredingen van de sluitingscriteria is een handhavingmatrix opgesteld. Deze matrix geeft inzicht in de bestraffing bij een overtreding van een sluitingscriterium. Daarmee laat zij zien hoe de intensiteit van de straf aansluit bij de ernst van de overtreding (gemeente Breda, 2005:30). Het beleid vanaf 1999 heeft geresulteerd in een sterke daling van het aantal coffeeshops, mede door een strikte handhaving van het beleid. Zo waren er in 1991 in Breda 26 coffeeshops. In 1996 waren dit er 18 en in 1999 waren het er 15. Vanaf april 2005 waren er 10 coffeeshops, waarvan er nu nog 8 geopend zijn voor het publiek en een 9de nog zoekt naar een vestigingslocatie (gemeente Breda: 2005:21-22).

Aanpak illegale verkooppunten: APV-regeling woon- en leefklimaat

- d. In februari 2008 zijn de handhavingprotocollen bij overtredingen van de Opiumwet vanuit niet gedoogde verkooppunten vastgesteld door de burgemeester (gemeente Breda, 28 februari 2008). Bij een overtreding van de regels, zoals bij productie, opslag, verwerking of verkoop vanuit of in een pand met een bedrijfsbestemming, is bepaald dat het pand bij een eerste constatering 6 maanden wordt gesloten. Na de tweede constatering duurt de sluiting een jaar. Bij de derde constatering drie jaar en na de vierde constatering wordt het pand voor onbepaalde tijd gesloten. Bij overtredingen op het gebied van harddrugs is het handhavingprotocol strenger. Na de eerste overtreding wordt het pand een jaar gesloten, bij de tweede 3 jaar en na de derde voor onbepaalde tijd. Vuistregel is dat alle situaties waarbij een handelshoeveelheid van groter dan vijf gram softdrugs en één gram harddrugs wordt gevonden, waarbij de eigenaar/exploitant, leidinggevende of ander personeel actief betrokken is, gelden als een overtreding. Ook bij verwijtbare nalatigheid van deze personen of als er een relatie gelegd kan worden tussen de exploitatie van het pand en de drugs, kan het pand gesloten worden.
- In het geval van drugshandel uit woningen kan de burgemeester gebruik maken van zowel artikel 13b Opiumwet als artikel 174a Gemeentewet. Dit laatste artikel geeft de burgemeester de bevoegdheid om een woning te sluiten als de openbare orde rond die ruimte wordt verstoord. Bij verkoop uit of aanwezigheid van softdrugs in een woning stelt het handhavingprotocol van de gemeente Breda (gemeente Breda, 28 februari 2008), dat bij een eerste constatering de bewoners/eigena(ar)(ren) gewaarschuwd worden. Bij een tweede constatering wordt de woning gesloten voor een periode van drie maanden. Na een derde constatering geldt de sluiting voor zes maanden en na een vierde voor 12 maanden. Als het gaat om handel of aanwezigheid van harddrugs, dan geldt weer een strenger protocol. Bij een eerste constatering wordt wederom eerst gewaarschuwd. Bij een tweede wordt de woning gesloten voor zes maanden. Bij een derde constatering wordt de woning voor een jaar en bij de vierde voor onbepaalde tijd gesloten.
- e. Om (verdere) achteruitgang van het woon- en leefklimaat in kwetsbare gebieden tegen te gaan door de ongeremde groei van smartshops, growshops, headshops, belshops en internetcafés, is eind 2005 de APV-regeling 'woon- en leefklimaat' ingevoerd. Deze is in 2007 geëvalueerd (Breda, april 2007). De verordening betreft een stelsel van exploitatievergunningen voor deze ondernemingen. De gemeente Breda tracht hiermee de klachten die het gevolg van een toename aan dit type winkels - en daarmee criminele activiteiten, onveiligheidsgevoelens en achteruitgang van het straatbeeld - een halt toe te roepen. De gemeente heeft in 2005 20 gebieden aangewezen, waarbij een maximaal aantal ondernemingen per categorie is

vastgesteld. Daarnaast dienen exploitanten te voldoen aan een vergunningsverplichting en zijn gedragseisen opgesteld.

De gebieden die zijn aangewezen zijn winkelstrips, winkelcentra in woonwijken of uitlopers van de binnenstad als de Haagdijk en de Boschstraat. De regeling beoogt niet direct de illegale drugsverkoop te handhaven, maar biedt wel meer mogelijkheden overtredingen in dit kader te constateren. Deze worden vervolgens aanpakt op basis van de Opiumwet. De evaluatie van de regeling in 2007 spreekt daarom niet over de aanpak van drugsproblemen, maar constateert wel dat de ongebreidelde uitbreiding van ondernemingen in de genoemde risicobranches geremd is. Aanbevelingen uit de evaluatie is om de regeling van toepassing te verklaren voor de hele stad wat betreft smartshops, growshops, headshops, belshops en internetcafés (Breda, april 2007:3-11).⁸

- f. De gemeente heeft een korte inventarisatie gemaakt van de reactie van de buurten op de regeling (APV-regeling woon- en leefklimaat, bijlage 2, april 2007). In de buurt van de Haagweg was niet bekend dat de regeling ingevoerd was. De buurt heeft weinig gemerkt van veranderingen. Het beeld bestaat dat er nog steeds winkels bijkomen en dat de politie afwezig is. Door de buurt is wel contact gezocht met de gemeente en de politieke partijen, maar daar is niets uit voort gekomen. De buurt wil vooral meer controle op de straat en vanuit belshops. Daarnaast wordt er veel geluidsoverlast ervaren.

De buurt Doornbos/Baliendijk is wel bekend met het maximum aantal winkels en de strengere vergunningverlening. Er is een vestiging van een theehuis tegengehouden en een belshop gesloten. Samen met het buurtcomité heeft de gemeente actie ondernomen. De buurt is ook relatief tevreden over de herstructureringsplannen, maar wil dat de winkelstrip Baliendijk blijft. Wel wil de buurt meer informatie over wat de gemeente doet aan toezicht en handhaving. Ze willen concrete informatie.

In de buurt Linie/Edisonplein is het geluid minder positief. Het gemeentebestuur is onbekend en de buurt weet ook niet wat de regels zijn en wanneer ze bijvoorbeeld kunnen klagen over openingstijden. Hoewel er niet meer shops zijn bijgekomen is er nog steeds overlast van cafés en verkeer. Op straat voelen mensen zich gehinderd en onveilig. De buurt wil een extra wijkagent en meer handhaving en controle. Dit geldt vooral voor de regels op avond en nachtrust.

In de buurt Tuinzigt/Haagweg was wel bekend dat de gemeente maatregelen heeft genomen, maar is niet duidelijk welke dat zijn geweest. Vanaf de start heeft de gemeente gesteld dat ze niet alles tegen kunnen gaan. De buurt vindt dat de politie nauwelijks komt als er meldingen zijn. Ook vinden ze dat er te weinig opbouwwerk plaatsvindt. Het aantal shops is niet verminderd en de drugshandel is gebleven. Er komen ook geen betere winkels omdat de Kamer van Koophandel een negatief vestigingadvies heeft voor de buurt.

Justitieel beleid: complementair aan de bestuurlijk aanpak

- g. Er zijn justitieel gezien weinig verschillen in de aanpak van de softdrugscene ten opzichte van de harddrugscene: er wordt maar relatief weinig tegen de echte georganiseerde handel en productie opgetreden. De focus, voor zover die er is, ligt op de zichtbare en overlastgevendende criminaliteit. Het eerder geschetste handhavingsbeleid bij de harddrugscene geldt dan ook bijna een-op-een op het softdrugsdossier. Alhoewel er wel meer moeite wordt gestoken in de aanpak en het oprullen van hennepkwekerijen. In Breda is dit echter meer een bestuurlijke aangelegenheid, waar de politie een uitvoerende rol in heeft.
- h. Voor de handhaving van het coffeeshopbeleid – in casu de AHOJ-G-criteria - is het uitgangspunt dat er in eerste instantie voornamelijk bestuurlijk wordt gehandhaafd en dat de politie de primaire controlerende partner is. Elke coffeeshop wordt vier keer per jaar gecontroleerd. Voorts wordt beoogd dat de partners complementair aan elkaar zijn en pas bij zwaardere gevallen strafrechtelijk wordt opgetreden.

⁸ Het voorstel tot wijziging van de woon- en leefklimaatregeling ligt nu ter besluitvorming voor bij de raad.

Integrale overheidsacties

- i. Begin 2008 zijn de politie Midden en West Brabant, de gemeente Breda, de belastingdienst, de douane, de vreemdelingendienst, de arbeidsinspectie en Bouw en Woningtoezicht gestart met een integrale handhaving voor het gebied Boschstraat, Haagdijk/ Haagweg, en de naaste omgeving in het centrum van Breda (Arbeidsinspectie enz., 2008). Aanleiding is de overlast die veroorzaakt wordt door ondernemingen. Die overlast bestaat voornamelijk uit drugshandel, illegaal gokken, overtreding van vergunningsvoorschriften, illegale tewerkstelling, schijnbeheer en het gedrag van de personen die hier op afkomen. Door een gezamenlijke aanpak van de participerende organisaties kunnen deze misstanden effectiever en daadkrachtiger worden aangepakt. Ook wordt het signaal naar de goedwillende ondernemers in het gebied belangrijk gevonden (Arbeidsinspectie enz., 2008:2). De aanpak bestaat uit het organiseren van controledagen. Op die dagen wordt een aantal bedrijven doorgelicht. We schetsen enkele voorbeelden:
1. Op 10 maart 2008 werden drie cadeaushops gecontroleerd. Tegen één van die ondernemingen is proces-verbaal opgemaakt op grond van overtreding van de Opiumwet. De onderneming is voor 6 maanden gesloten.
 2. Op 8 april zijn twaalf ondernemingen bezocht en op heling gecontroleerd.
 3. Op 23 mei zijn 6 cafés en 1 restaurant bezocht, waar geen drugsgerelateerde zaken gevonden werden.
 4. Op 19 juni werden 8 grow- en smartshops bezocht, 2 cadeaushops en 1 café-bar. In twee panden werd een te grote hoeveelheid (2kg) hasj/hennep aangetroffen. Daarnaast werd ook een hennepkwekerij gevonden en ontmanteld (Arbeidsinspectie enz., 2008:5-8).
- Daarna is besloten om per oktober controles anders in te richten. In plaats van te focussen op één branche, wordt er op een dag gekeken naar ondernemingen uit verschillende branches. Hierdoor wordt de kans dat ze elkaar waarschuwen minder groot. Op 30 oktober en 13 november werd op die wijze gecontroleerd, daarbij zijn geen drugsgerelateerde overtredingen geconstateerd (Arbeidsinspectie, 2008:9-11).

Bijlage 1:

Interviews en observaties

We hebben (vraag)gesprekken gevoerd met de volgende personen:

Dhr. M. Amali (Eigenaar coffeeshop Majestik)
Dhr. P. Arts (Teamleider regionale recherche)
Dhr. R. Brand (Eigenaar coffeeshop De Baron)
Dhr. H. Broekhuizen (Inspecteur Politie Oosterhout)
Dhr. N. Boutellis (Eigenaar coffeeshop Purple Rain)
Dhr. H. van Dam (Politie DIT-lid)
Dhr. B. Douze (Wijkagent Breda centrum)
Dhr. H. Boelens (Veiligheidsregisseur gemeente Breda)
Dhr. F. Ewals (Veiligheidsregisseur gemeente Breda)
Dhr. R. Geo (Eigenaar Coffeeshop The Cat)
Dhr. H. Haverhoek (Politie DIT-lid)
Dhr. T. Hendriks (Officier van Justitie arrondissement Breda)
Dhr. J. Klerx (Regiomanager Vertizontaal)
Dhr. J. Koevoets (Senior adviseur OOV gemeente Breda)
Mw. X. Laplante (Veldwerker Novadic-Kentron)
Dhr. W. Lichtenberg (Teamleider Beheer corporatie WonenBredburg)
Dhr. M. van Lindt (Politie DIT-lid)
Dhr. M. el Madani (Eigenaar coffeeshop Sky)
Dhr. P. Martens (Districtschef Politie)
Mw. M. Poelman (Hoofd CIE politie)
Dhr. Pruijn (Directeur Gaarshof SMO)
Dhr. E. van de Rakt (Eigenaar coffeeshop Het Paradijs)
Dhr. Charly S. (Jongerenwerker Vertizontaal)
Dhr. K. van der Smissen (Analist politie)
Dhr. J. Talboom (Teamleider GGZ Breda)
Dhr. P. Velings (Hoofd districtsrecherche)
Mw. A. Vermijs ((vert.) Eigenaar coffeeshop Pax)
Mw. M. van der Wal (Voorzitter VABC).
Mw. R. Wevers (Strategisch analist politie)
Dhr. P. Zweers (Eigenaar coffeeshop Fly'n Hy)

We hebben hiernaast in totaal ongeveer 30 dagdelen geobserveerd op drugslocaties in Breda. We hebben in het bijzonder geobserveerd rondom 't IJ, omdat dit veel waardevolle inzichten opleverde en omdat we tijdens ons veldwerk geen toestemming kregen om operationele medewerkers van deze opvangvoorziening te spreken. Na afronding van het veldwerk kregen we te horen dat dit wel mogelijk zou zijn geweest als voor alle betrokkenen duidelijk was geweest dat we in opdracht van de driehoek werkten.

Bijlage 2:

Evaluatierapportage verbeterplan t IJ

(letterlijke weergave)

Datum : 3 februari 2008⁹

Van : SMO Breda en Novadic Kentron

Inleiding.

In november 2007 hebben Novadic-Kentron en SMO Breda e.o. bij de gemeente Breda een gezamenlijk plan ingediend om te komen tot een verbetering van het zorgaanbod van multifunctioneel dienstencentrum 't IJ en realisatie van een pilot alcoholgebruikruimte. Naast het verbeteren van het zorgaanbod aan de populatie problematische alcohol- en druggebruikers is de tweede doelstelling van het verbeterplan het terugdringen van de overlast die de doelgroep veroorzaakt.

In het plan van aanpak zijn in de onderbouwing en de aannames, impliciet een beperkt aantal organisatorische- en inhoudelijke prestatie-indicatoren benoemd.

Organisatorische prestatie-indicatoren:

- Door vanuit één centrale plaats toezicht op de 3 gebruikruimten te organiseren, leidt verruiming van openingstijden van de 3 gebruikruimten maar tot één maal ophoging van personeelskosten.
- Intensivering van de samenwerking tussen Novadic-Kentron en SMO Breda maakt inzet van personeel over- en weer mogelijk. Daardoor kan inzet van personeel verder geoptimaliseerd worden, met behoudt van basisvoorwaarden rondom zorg en veiligheid.

Inhoudelijke prestatie-indicatoren;

- Intensivering van de samenwerking leidt tot: gezamenlijke intake, afstemming zorgplan, gezamenlijke huisregels voor het gehele gebouw en één gezamenlijk schorsingsbeleid.

Het verbeterplan heeft een aantal speerpunten. Op elke speerpunt zal in hoofdlijnen de resultaten tot nu toe worden weergegeven.

Effect verruiming van de openingstijden op het gebruik van de gebruikruimten van 08.30 uur tot -15.30 uur naar 09.00 – 21.00 uur.

Resultaat: een verbetering van de afstemming tussen Novadic- Kentron en SMO Breda, de oorspronkelijke begintijd is zelfs gehandhaafd, zonder personele, dus financiële consequenties. De gebruikruimten zijn nu open van 08.30 tot 21.00 uur.

Sinds de verruiming van de openingstijden is het aantal unieke bezoekers van de druggebruikruimte 42% toegenomen. Niet alleen is het aantal unieke bezoekers per dag toegenomen ook de frequentie waarop men gebruik maakt van de druggebruikruimte is toegenomen.

Momenteel maken een 2-tal zorgwekkende zorgmijders gebruik van de spuitruimte (in dezelfde periode 2007 waren dat er 0). Het betreft personen die, vanwege de leefwijze en wijze waarop inkomsten worden gegenereerd, ook een algemeen gezondheidsrisico kunnen vormen bij verspreiding van Hepatitis-B en HIV.

⁹ Naar mening van de onderzoekers moet de datum 3 februari 2009 zijn en gaat het om een typfout, gezien de cijfers van heel 2008 in de evaluatie zijn meegenomen.

Effect van verruiming van de openingstijden van de dag opvang van 't IJ.

Resultaat: Verruiming van de openingstijden heeft geleid tot een marginale verhoging van het aantal unieke bezoekers nl van 393 unieke personen in 2007 naar 401 unieke personen in dezelfde periode in 2008. Wat echter opvalt is dat het aantal malen waarop men per dag naar binnen en weer naar buiten gaat (het heen- en weer lopen) spectaculair is afgenomen. In de periode 1 april t/m 31 augustus 2007 was het aantal bezoeken 31.217 en in dezelfde periode 2008 is dat afgenomen naar 17.393. Hetgeen een afname betekend van 44%. De gemiddelde verblijfsduur is tot nu toe niet gemeten. Er zal worden nagegaan of er in de toekomst ook onderzoek gedaan kan worden naar de gemiddelde verblijfsduur. Op basis van vermindering van in- en uitloop kan echter met enig voorbehoud wel gezegd worden dat er meer rust is ontstaan in het straatbeeld van de directe omgeving van 't IJ.

Aansluiting van de openingstijden van de dagopvang op de nachtopvang.

Resultaat: in de periode 1 april 2007 t/m 31 augustus 2007 verbleven er 86 unieke personen in de nachtopvang, die gezamenlijk 3041 maal overnachten in die periode. In dezelfde periode 2008 verbleven er 104 personen die gezamenlijk 3763 maal overnachten, het aantal overnachtingen is daarmee met 24% toegenomen. De capaciteit van de nachtopvang is uitgebreid van 28 slaappleaatsen naar 30 slaappleaatsen en 2 extra noodbedden.

Verbetering van de zorgplansystematiek.

Een betere signalering van hulpvragen en verbetering van een op de vraag afgestemd hulpverlenings-/zorgaanbod.

Resultaat: De basiszorg van Novadic-Kentron en de SMO Breda hanteren inmiddels een gemeenschappelijke intakesystematiek op 't IJ. Daarmee is de integraliteit van werken toegenomen.

Alle nieuwe passanten worden nu volgens deze gemeenschappelijke intakesystematiek gescreend. Afspraken etc. worden vastgelegd in een gemeenschappelijk zorgplan. Na aanleiding van de eerste resultaten vindt nu verdere afstemming plaats en zal een plan van aanpak gemaakt worden om ook voor de reeds aanwezige passanten een gemeenschappelijk zorgplan vast te stellen.

Outreaching team voor de wijken Schorsmolen/Fellenoord en bedrijventerrein De Mark.

Resultaat 1: Het team heeft in de eerste periode (1 april – juni 2008) zich voornamelijk geconcentreerd op de flats Middellaan en directe omgeving daarvan. Doelstelling was om mensen die 's nachts slapen en gebruiken in de flats naar 't IJ toe te leiden. De gezamenlijke inspanning van zowel politie, woningbouwcoöperatie (inzet bewakingsdienst) en het outreachende team hebben geleid tot een substantiële afname van het aantal personen dat zich 's nachts in en bij de bedoelde flats en directe omgeving ophouden. De toename van het aantal overnachtingen in de nachtopvang van 't IJ heeft hier ook rechtstreeks verband mee.

Op 18 november jl. heeft er een 1^e evaluatiebijeenkomst plaatsgevonden met alle participanten waaronder de Huurder Belangen Vereniging (BHV) van de Middellaan en het bestuur van wijkraad Schorsmolen. Buiten de leden van de BHV Middellaan waren er geen individuele bewoners op de uitnodiging voor deze bijeenkomst ingegaan.

Algemene conclusie was dat de BHV en de aanwezige beheerder van Singelveste constateren dat de eerdere overlast in belangrijke mate is afgenomen, er een open communicatie is tussen de verschillende participanten die hierin een bijdrage leveren, alertheid en snelle reactie bij signalen van toename van de overlast noodzakelijk blijft.

Resultaat 2: Van 1 april t/m 31 augustus 2008 heeft het outreachende team inmiddels contact gelegd met 45 dak/thuislozen die geen gebruik maken van 't IJ. 3 personen hebben wel contact met de hulpverlening (1 persoon ACT Team, 1 persoon bemoeizorgteam en 1 persoon ambulante woonbegeleiding SMO Breda). Onderstaand is de eerste problematiek weergegeven zoals de betrokkene die zelf aangeeft of op basis van observatie door de outreachende medewerker:

problematiek	aantal
drugsverslaving	7
alcoholverslaving	14
dakloos	9
Niet nader omschreven	15
Totaal	45

Ontmoetingsplaatsen en ontmoetingstijden worden vastgelegd door de outreachende medewerkers om de kans, op het leggen van contact, te vergroten en ook om anderen (m.n. bemoeizorgteam) van informatie te voorzien. Het outreachende straatteam is momenteel bezig ook in kaart te brengen waarom betreffende persoon nog geen gebruik maakt van 't IJ.

Start alcoholgebruiksruimte.

De alcoholgebruiksruimte werd aanvankelijk niet optimaal benut. Bij de start van de pilot is de alcoholgebruiksruimte ook stelselmatig geboycot door de potentiële gebruikersgroep. Er heeft overleg plaatsgevonden met individuele personen die tot de doelgroep behoren. Daarbij is gekeken naar condities die nog steeds passen in het professioneel zorgbeleid maar wel beter tegemoetkomen aan aspecten die horen bij deze vorm van verslaving. Het gaat daarbij om de volgende punten:

De wijze waarop de nu bestaande weerstand tegen de intake-procedure kan worden overwonnen (iedere gebruiker wordt gescreend door een arts van Novadic- Kentron en wordt meegenomen in de zorgplansystematiek zoals eerder beschreven). De hoeveelheid drank en het maximale alcoholpercentage dat maximaal per dag genuttigd mag worden. Het aantrekkelijker maken van de ruimte (steriel en men voelt zich bekeken). Het realiseren van een buitendeel (potentiële gebruikers van de alcoholgebruiksruimte geven aan dat ze het prettig vinden om ook in de open lucht te kunnen zitten).

Op voorwaarde van continuering van het verbeterplan heeft Novadic-Kentron in overleg met SMO Breda toezeggingen gedaan. De intakeprocedure hoeft niet vooraf, maar kan in overleg, verplaatst worden naar een later moment. Er is met betrekking tot het aantal te nuttigen consumpties een versoepeling afgesproken. Verdere aankleding van de ruimte gebeurt in samenspraak met gebruikers, de ramen van het toezicht worden meer bedekt. Er zal een afgesloten buitendeel met zitje worden ingericht. Met deze toezeggingen en maatregelen is grotendeels tegemoetgekomen aan de potentiële gebruikers. Inmiddels wordt de gebruikersruimte door een steeds groter aantal personen uit de doelgroep gebruikt. In de maand december 2008 behoren inmiddels 14 deelnemers tot de vaste bezoekersgroep van de alcoholgebruiksruimte.

Conclusie

Uitvoering van het verbeterplan heeft geleid tot verbetering van de zorg aan dak- en thuislozen die gebruik maken van het multifunctioneel dienstencentrum 't IJ. Een objectief onderzoek naar afname van de overlast in de directe omgeving van 't IJ heeft nog niet plaatsgevonden, er zijn echter wel indirecte aanwijzingen dat bedoelde overlast duidelijk afneemt en dat de veiligheid is toegenomen.

Het verbeterplan heeft een aantal neveneffecten gehad waarop vooraf onvoldoende geanticipeerd is. Een van die factoren is het onbedoelde effect dat dealers als dealer manifest worden op het moment dat er meer rust is in de directe omgeving van 't IJ. De dealers worden meer zichtbaar wat zij ongewenst achten. Passanten worden overgehaald om buiten te blijven. De indruk bestaat dat weerstand om gebruik te maken van de alcoholgebruiksruimte voor een deel hier door wordt gevoed.

Nog te nemen maatregelen op korte termijn

Met diverse afdelingen van de gemeente Breda is momenteel overleg gaande om na te gaan welke maatregel genomen kunnen worden om de directe omgeving van 't IJ zowel overdag als 's avonds overzichtelijker, schoner en transparanter te maken.

SMO Breda e.o. gaat de omheining rechtekken, fietsen van passanten worden binnen de omheining gestald en het aanlichten van het gebouw en terrein wordt verbeterd.

Met de gemeente is overleg over de straatverlichting en de wens voor plaatsing van onderaardse vuilcontainers.

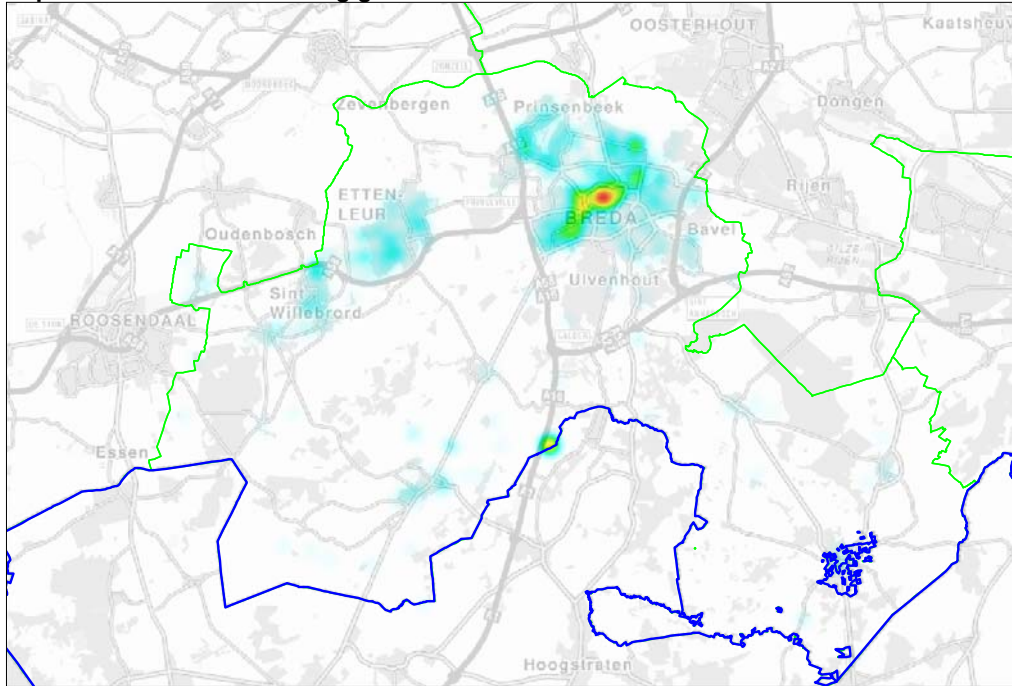
Met de politie vindt overleg plaats hoe we de verstoring van een regulier straatbeeld door de aanwezigheid van mensen die op de openbare weg alcohol en drugs gebruiken, gereduceerd kan worden. In het verlengde daarvan wordt gekeken naar het dealen van harddrugs.

Samengevat kan geconcludeerd worden dat middels openrationalisatie van het verbeterplan SMO Breda en Novadic Kentron in een periode van ¾ jaar goed op weg zijn om de beoogde doelen te bereiken dan wel deze al bereikt hebben. Inzet zal nodig blijven om de reeds behaalde successen te behouden of de nog slechts deels behaalde doelen alsnog te bereiken.

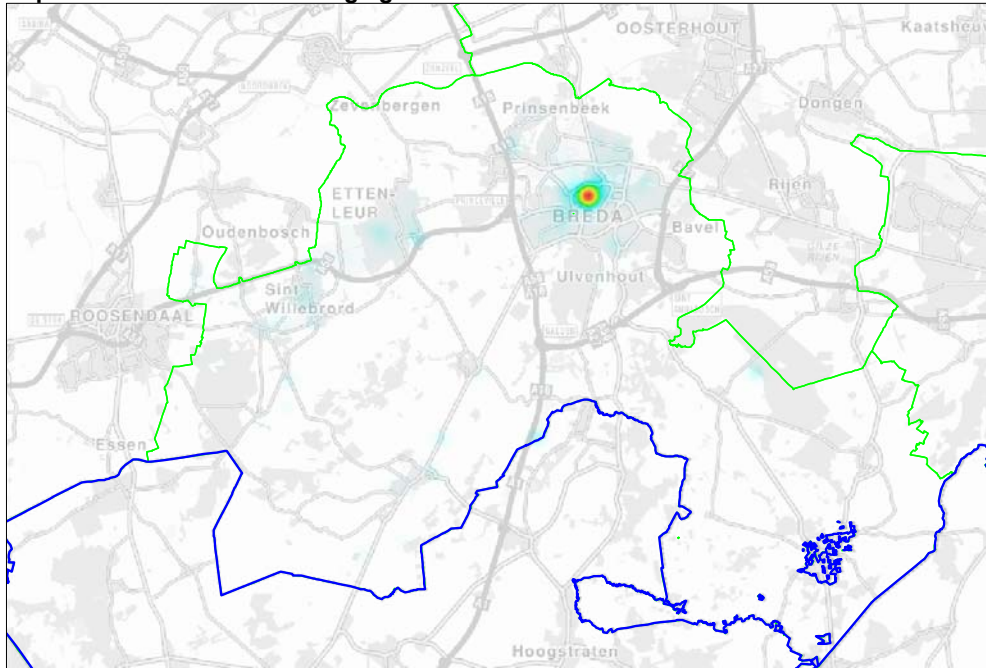
Bijlage 3:

Hotspotkaart district Breda

Hotspotkaart o.b.v. alle softdrug gerelateerde mutaties vanaf 2004-2008

Hotspotkaart o.b.v. alle harddrugs gerelateerde mutaties vanaf 2004-2008

Literatuurlijst

- Arbeidsinspectie, gemeente Breda, Belastingdienst en Politie Midden-West Brabant (2008), *Verslag integrale overheidsacties Breda Centrum*. Breda
- Brouwers, G., Tromp, R., Wulmus, S. & Matthijssen, P. (2008). *Verslag integrale controledag*. Breda.
- Gemeente Breda en partners (2007). *Convenant aanpak hennepkwekerijen 2007. Valkenberg-Station (VAST)*. Breda.
- COT (2007), *Drugstoeristen in Roosendaal & Bergen op Zoom. Tellingen*. Den Haag
- COT (2008), *Coffeeshopklanten in Roosendaal & Bergen op Zoom: een enquête op straatniveau*. Den Haag.
- Dongen, A. van, Hul, X. van 't, Aboikoni, S., Knaap, K. van der, Bieleman, B., Jansen, W. & Naayer, H. (2007). *NAC-Supporters. Onderzoek naar middelengebruik en veiligheid*. Breda: Novadic-Kentron / IntraVal.
- Dienst Internationale Politie Informatie (2008). *Rapport Drugsinbeslagnemingen en drugsprijzen Nederland – 2007*. Driebergen: KLPD.
- Fijnaut, C. & Ruyver, B. de (2008). *Voor een gezamenlijke beheersing van de drugsgereleerde criminaliteit in de Euregio Maas-Rijn*. Tilburg-Gent.
- Gemeente Breda (2008). *Beheerplan 't IJ*. Breda.
- Gemeente Breda (2008). *Concept Stedelijk Kompas Breda*. Breda.
- Gemeente Breda (2005). *Coffeeshopbeleid Breda 2006*. Breda.
- Gemeente Breda (2008). *De omvang van de groep dak- en thuislozen*. Breda.
- Gemeente Breda (april 2007). *Evaluatie APV-Regeling Woon- en Leefklimaat. Exploitatievergunningstelsel voor smart-, grow-, head-, belshops, internetcafés & horeca*, Breda.
- Gemeente Breda (28 februari 2008). *Handhavingsprotocollen overtredingen Opiumwet niet-gedoogde verkooppunten en openbare orde verstoringen vanuit woningen*. Breda
- Gemeente Breda (2007). *Leefbaarheid en veiligheid rondom 't IJ*. Breda.
- Gemeente Breda (2005). *Overlast in omgeving coffeeshops*. Breda.
- Gemeente Breda (2007). *Veiligheidsmonitor 2007*. Breda.
- Gemeente Breda (2008). *Veiligheidsmonitor 2008*. Breda.
- Gemeente Breda Persbericht (2009). *Verbeterplan 't IJ werpt vruchten af*. 26 maart 2009,
- Nationaal netwerk drugsexpertise. *Nieuwsbrief Hennepspecial*. Oktober 2008, (6), 3.
- BN de Stem. *Nieuwsberichten drugsproblematiek*. Breda: 2007-2008.

Nieuwsbrief Drugs Informatie en Monitoring Systeem (2008). *Ontwikkelingen op de drugsmark*. Utrecht: Trimbos Instituut, november 2008.

NU (2008). *Op weg naar de nul coffeeshops*. 8 november 2008.

Politie (2008). *CBA-hennep. Een criminaliteitsbeeldsanalyse van de hennepbranche in Zuid-Nederland*.

Pruijn, B. & Rijsbergen, P. van (2007). *Verbeterplan aanbod multifunctioneel dienstencentrum 't IJ en invoeringsplan voor de pilot alcoholgebruikruimte*. Breda: Novadic-Krenton / Stichting Maatschappelijke Opvang Breda e.o.

SMO en Novadic-Kentron (2009). *Evaluatierapportage verbeterplan t IJ*. Breda

Spapens, T. (2008). *Transnationale criminaliteit en strafrechtelijke samenwerking in de Nederlandse grensregio's*. Tilburg: Universiteit van Tilburg.

Steuns, A., Janssen, M., Lokven van, M. & Poel, van der, A. (2008). *Regiomonitor Breda 2007. Resultaten van onderzoek naar verslavingsproblematiek en verbeterpunten voor het zorgaanbod*. Breda: Novadic-Kentron / IVO.

Torre, E.J. van der (2006). *De strategische analyse van drugsscenes: Hoofdpijnen voor politie en beleid*. COT/Politie & Wetenschap. Den Haag.